

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 24 APRIL 1918

No. 121

INHOUD

	Blz.
DE ZUIDERZEE-POLDERS II door <i>F. B. Löhnis</i>	341
De Suikeraanplant op Java voor 1919	343
Index-cijfers	344
Overzicht der in beslag genomen Schepen	344
De Moermanspoorweg	347
Commercieel Amerika na den oorlog	349
Een Nederlandsch Hoogoven-, Staal- en Walswerk	349
AANTEKENINGEN:	
De wereldproductie van goud	350
Graanbouw in de Oekraïne	350
Stand der cultures en uitvoer in Suriname	351
Engelsche contracten vóór den oorlog gesloten	351
Het bankwezen in Britsch-Indië	351
De achtste Duitsche oorlogsleening	352
INGEZONDEN STUKKEN:	
Het wetsontwerp betreffende een Nederlandsch Hoogoven-, Staal- en Walsbedrijf door <i>E. P. Wellenstein</i>	352
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	355
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	355
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	356—364
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.***WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN**Secretaris-Redacteurg: *G. E. Huffnagel.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*

Postcheque en girorekening Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

22 APRIL 1918.

De verruiming van de geldmarkt heeft de afgelopen week verderen voortgang gemaakt. Vooral de prolongatiekoers kon beduidend terug loopen, hetgeen echter niet alleen aan ruimer geld, maar vooral ook aan de sterke inkrimping van de omzetten op de Effectenbeurs is toe te schrijven. De notering sloot op 3½ pCt. Ook voor particulier disconto was weder meer geld beschikbaar, vooral na afloop van de inschrijving op het schatkistpapier. Dooreengenomen was de notering 2½ pCt.; verschillende kleinere posten prima papier konden echter nog belangrijk lager plaatsing vinden. * * *

De inschrijving op het schatkistpapier was een buitengewoon succes en een bewijs te meer voor de ruimte van de geldmarkt, die in staat blijkt zoo snel achter elkander dergelijke bedragen tot teruglopende

rente op te nemen. Ingeschreven was in totaal voor f 78.250.000. Toegewezen werden f 26.110.000 driemaands-promessen à f 992,37, f 29.200.000 zesmaands-promessen à f 984,25 en f 14.070.000 eenjaars-biljetten à f 1007,—, gevende een netto rendement van resp. ca. 2⅞, 3 en 3⅞ pCt. * * *

De wisselmarkt was weder zeer stil. De week opende met een sterke daling voor alle wissels op de oorlogvoërenden. In het verdere verloop der week bleven de koersen verder zeer stationnair. De stijging voor Madrid maakte aanvankelijk nog verderen voortgang, zoodat de koers tot 63.— krom. Daarna trad echter weder een even sterke daling in. Slot circa 56.50. Dit koersverloop was in overeenstemming met de noteringen in Madrid, waar de Londenkoers voorbijgaand tot 15.90 terugliep.

DE ZUIDERZEE-POLDERS.

Ter voortzetting van de behandeling eeniger vraagstukken van geografischen en technischen aard, in het vorig nummer ¹⁾, willen wij thans nog enkele vraagstukken op landbouwkundig terrein, die bij de Zuiderzee-polders een oplossing moeten vinden, in oogenschouw nemen. De vraagstukken zijn van verschillende aard. In de eerste plaats zal wel een nadere studie moeten worden gemaakt aangaande de wijze van uitgifte der gronden, in verband met den aard van de bedrijven, welke men in den nieuwen polder beoogt; vervolgens komt aan de orde de gang van de bewoonbaarmaking der nieuwe gronden; de arbeiderstoestanden zullen onder de oogen moeten worden gezien; maatregelen zullen moeten worden voorbereid om den landbouwers, die zich komen vestigen, zooveel mogelijk voorlichting te geven op allerlei gebied.

Omtrent de wijze van uitgifte der gronden bestaat reeds een vrij omvangrijke literatuur. Algemeen is men het daarover eens, dat het streven moet zijn een welvarenden, krachtigen boerenstand in het leven te roepen. Voor een gezonde ontwikkeling der landbouwtoestanden in Nederland is deze factor van overgroot belang. Aan boerderijen van middelmatige grootte bestaat bij ons te lande groote behoefte; vooral in de provincieën Zeeland en Groningen, alsmede in de kleibovinstreken in het algemeen, bestaat daarvoor een groote vraag. Het is dan ook te verwachten, dat zich vooral uit die streken tal van gegadigden zullen aanmelden en als pioniers kan men voor deze bouw-polders geen betere wenschen.

Aangaande de middelen om het doel te bereiken loopen de meeningen echter nogal uiteen. De Staatscommissie van 1894, zonder met beslistheid partij te kiezen voor een bepaald stelsel, pleit voor de vestiging van een eigengeërfden boerenstand, door den

¹⁾ [Men zie het overzichtskaartje aldaar, terwijl nog een drukfout te herstellen is: de Noord-Oostelijke polder wordt geschat op 48.900 H.A.]

uit te geven grond, met de daarop van Staatswege te vestigen gebouwen, te belasten met een vasten cijns, in annuïteiten van 35 à 40 jaar aflosbaar te stellen. Zulk een aflosbare cijns wordt door de heeren Van der Houven van Oordt en Vissering in hunne studie, getiteld: „De economische beteekenis van de afsluiting en drooglegging der Zuiderzee”, niet overgenomen. Hunnerzijds wordt het denkbeeld bepleit om van Staatswege op de te verkoopen gronden een hypotheekschuld te vestigen, eveneens bij annuïteiten aflosbaar te stellen. Ook in de Memorie van Toelichting, behorende bij het wetsontwerp, betrekking hebbende op een gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee van 1907, wordt in algemeenem zin met bovengenoemde denkbeelden instemming betuigd.

Bij al deze voorstellen staat dus het vormen van een eigengeërfden boerenstand op den voorgrond. Bovendien worden, om de bedrijven ook voor minder bemiddelde gegadigden toegankelijk te maken, middelen aanbevolen om de betaling van de koopsom zoo gemakkelijk mogelijk te maken.

Ook bij de Commissie van Landhuishoudkundigen, bovengenoemd, heeft dit vraagstuk een punt van ernstige overweging uitgemaakt. Ook zij stelde zich op het standpunt dat het doel moet zijn, het in het leven roepen van een krachtig gefundeerde boerenbevolking. Zij was echter, in afwijking van bovenstaande adviezen, eenstemmig van oordeel, dat dit doel het best bereikbaar ware, door den grond onder doelmatige voorwaarden, te verpachten. Dat aan de vestiging van een nieuw uitgebreid domein voor den Staat bezwaren zijn verbonden, werd allerminst ontkend. Een der bezwaren is zeker wel, dat de Staat, in dit stelsel, zelf heeft te voorzien in de behoefte aan hofsteden en woningen, maar in de hierboven aanbevolen stelsels wordt die taak ook aan den Staat opgedragen, zoodat, wat dit belangrijke punt betreft, het pachtstelsel niet bij andere plannen behoeft achter te staan. Verpachting nu, mits op deugdelijken grondslag, levert de beste gelegenheid voor ruime aanwending van bedrijfskapitaal, daar de ontwikkelde, doch niet bemiddelde landbouwer als pachter eener flinke boerderij veel meer kans heeft zijn kapitaal en kunde productief te maken, dan als eigenaar eener kleine boerderij. Door, voorloopig althans, de gronden niet te vervreemden, maar deze in pacht uit te geven, wordt de toekomst niet te veel aan banden gelegd, daar de Staat zich daardoor de beslissing voorbehoudt, hoe de uitgifte der gronden op den duur het best geregeld kan worden.

Wat de arbeiderstoestanden betreft, zoo mag met vrij groote zekerheid worden verwacht, dat dadelijk na het droogvallen der gronden een talrijke vlottende arbeidersbevolking, aangelokt door de hooge loonen, zich naar den nieuwen polder zal begeven, om daar werk te zoeken. In den aanvang zullen dit hoofdzakelijk polderwerkers zijn, maar gaandeweg, als meer geregelde toestanden intreden, zullen akkerbouw en huizenbouw een groot aantal handen vragen. Een deel dezer vlottende bevolking zal dan ook zeker bestemd zijn om zich blijvend in den polder te vestigen, hoofdzakelijk als vaste en losse arbeiders. De vaste arbeiders zullen ten deele moeten worden ondergebracht op de hoeven, anderdeels zullen zij met de losse arbeiders een woonplaats moeten vinden in de toekomstige dorpen.

Ten einde op den duur gunstige arbeiderstoestanden te verkrijgen, zal het zaak zijn aan de huisvesting der arbeiders groote aandacht te schenken. De toekomstige poldertoestanden toch zijn in niet geringe mate afhankelijk van het gehalte der arbeiders, waarover men te beschikken heeft.

Wat den voorlichtingsdienst betreft, welke ten behoeve van de nieuwe bevolking in het leven ware te roepen, zoo verkeert men thans in heel wat gunstiger omstandigheden, dan zulks ten tijde der vroegere groote inpolderingen het geval was. Door de ontwikkeling van de Staatsbemoeiing in Nederland in de laat-

ste kwarteeuw, is landbouwkennis gaandeweg meer algemeen doorgedrongen en tevens beschikt de Staat over een corps ervaren, goed onderlegde ambtenaren, op wier kompas met vertrouwen kan worden gevaren. Ook het zich krachtig ontwikkelend vereenigingsleven schijnt voorbestemd reeds dadelijk organiseerend op te treden. Het staat te voorzien, dat de boerenbevolking in de nieuwe polders uit alle provincies zal worden gerecruiteerd, al zullen de provincies met ontwikkelde akkerbouw op de klei waarschijnlijk wel het grootste contingent leveren: De boerenbevolking is over het algemeen aan overgeërfde gebruiken gehecht, en zoo hebben dan ook de vroeger in gebruik genomen polders aanvankelijk een bonte mengeling vertoond wat betreft huizenbouw en wijze van grondgebruik. Ieder zeilde op eigen kompas, en dit leidde tot kostbare proefnemingen en niet zelden tot mislukking. Dit nu moet zoo mogelijk voorkomen worden. Een goed ingerichte voorlichtingsdienst zal voor heel wat teleurstellingen behoeden.

* * *

Aan het slot dezer beschouwingen mogen hier nog enkele opmerkingen een plaats vinden met betrekking tot de beteekenis voor ons land van de groote aanwinst van tweehonderd duizend hectaren vruchtbaren grond, in verband met de volksvoeding. In den tegenwoordigen tijd treedt het voedingsvraagstuk voor ons land meer en meer op den voorgrond en de belangstelling, welke het Zuiderzee-vraagstuk in wijden kring ondervindt, vindt mede haren grond in de overweging, dat de Zuiderzee-polders er toe zullen bijdragen onze afhankelijkheid van het buitenland in dit opzicht te verkleinen.

De grondslagen, waarop de Nederlandsche landbouw van de laatste kwarteeuw was opgetrokken, zijn door den tegenwoordigen oorlogstoestand geheel ondermijnd. Onze landbouw had meer en meer het karakter aangenomen eener export-nijverheid, met een sterke neiging om het zwaartepunt der productie te stellen in het teeken der veehouderij (rundvee, varkens, schapen, paarden, pluimvee). Mede ten gevolge van stijging der arbeidsloozen breidde het grasland zich meer en meer uit ten koste van het bouwland. Zuivelfabrieken verzezen allerwegen, en ook de teelt van tuinbouwgewassen en handelsgewassen breidde zich meer en meer uit ten nadeele van de graanteelt als bron van menschelijk voedsel. Het bedrijf werd gaandeweg intensiever, waartoe de gemakkelijke import van kunstmeststoffen en voedermiddelen in staat stelde, en zulks kwam mede tot uiting in een steeds kleiner omvang van het bedrijf.

Nederland behoort tot de Rijken, welke nimmer in staat zijn geweest in eigen behoefte aan tarwe te voorzien; de graanimport is steeds een belangrijk onderdeel van den handel geweest. Gaandeweg is de tarweteelt echter tot zulk een kleine oppervlakte teruggedrongen, dat deze slechts in staat stelt voor ongeveer drie maanden in de behoefte der bevolking aan wittebrood te voorzien.

Tot voor korten tijd werd door niemand eenig gevaar in dezen toestand gezien. Het buitenland voorzag tegen matige prijzen in de behoefte, en het moderne Nederlandsche landbouwbedrijf leverde producten, waarvoor in het binnen- en buitenland heel wat hoogere opbrengsten waren te bedingen dan met graanbouw. De tegenwoordige tijd leert maar al te zeer, dat dit stelsel in oorlogstijd geheel in den steek laat. Thans, nu wij van het buitenland afgesloten zijn, is steunen op eigen voedselvoorziening meer dan ooit geboden en zulks leidt tot geheel andere bedrijfsinrichting. Scheuren van weideland is thans het parool, de fabriekmatige zuivelbereiding in de zandstreken komt in het gedrang, de varkensstapel is wegens gebrek aan voedsel grootendeels vernietigd, en zulks is ook het geval met den pluimveestapel, onzen rundveestapel bedreigen groote gevaren, en de productie van plantaardig voedsel voor den mensch is, op straffe van hongersnood, meer dan ooit geboden.

Hoe de toestand zal zijn, als de vreeselijke oorlogstijd voorbij is gegaan, is moeilijk te voorspellen. Dit is echter wel zeker, dat de vroegere toestanden zich in allen gevalle eerst zeer langzaam, indien ooit, zullen herstellen, en dat de naweeën nog lang zullen worden gevoeld.

De Zuiderzee-polders nu, met hun vruchtbaren kleigrond, zijn uitermate geschikt voor den aanbouw in oorlogstijd. De bodem is echte tarwebodem, en bijgevolg zullen tarwe, gerst, haver, ook rogge, alsmede peulgewassen, erwten en boonen, de hoofdproducten zijn. Ook voor de teelt van handelsgewassen, zooals suikerbieten, vlas, karwij, alsmede aardappelen, klaver en lucerne, is die bodem na verloop van jaren zeker geschikt, maar men heeft het in de hand die teelten, al naar gelang van de conjunctuur, al of niet toe te passen.

Wat de te verwachten opbrengsten betreft, zoo mag men met grond verwachten, dat deze, althans in de Wieringermeer en den Hoornschen polder, met de beste gronden in Nederland zullen kunnen wedijveren. Ten einde zich een voorstelling van de productie te vormen, overwege men de volgende getallen. Voor de jaren 1909, 1910 en 1911 werd volgens nauwkeurige berekening de bruto geldelijke opbrengst per hectare geschat voor den Waard-en-Groet-polder op f 363, f 360 en f 435; voor den Haarlemmermeerpolder op f 253, f 271 en f 329. Voor een door de gemeente Groningen zelf geëxploiteerde boerderij in den Reiderwolderpolder bedroegen de gemiddelde ontvangsten per H.A. in 1909 f 302 en in 1910 f 284. Van een boerderij in den Wadpolder, groot 50 H.A. werd per H.A. ontvangsten in 1908 f 303, in 1909 f 263, in 1910 f 284.

Stelt men op grond van de bovengemelde gegevens de gemiddelde bruto opbrengst per H.A. in de Zuiderzeepolders op f 300 (wat zeker niet te hoog is), dan geeft dit voor den Wieringermeerpolder een bruto jaarlijksche opbrengst van f 5.400.000 en voor alle vier Zuiderzee-polders van f 60.000.000.

In den tegenwoordigen oorlogstijd zou het bezit van zulk een graanschuur van onberekenbare waarde zijn, maar hoe ook de toestanden zich in de toekomst mogen wijzigen, het staat wel vast, dat de aanwinst van zulk een groote uitgestrektheid vruchtbaren grond voor Nederland van onschatbare waarde zal zijn.

F. B. LÖHNIS.

DE SUIKERAANPLANT OP JAVA VOOR 1919.

Onze medewerker schrijft:

Gedurende den laatsten tijd hield de vraag of de aanplant suikerriet op Java voor den oogst 1919, die dit jaar in den grond komt, ingekrompen dient te worden, de gemoederen in Javasuikerkringen in beweging.

Bij de Ned.-Ind. Regeering scheen nog kort geleden het plan te hebben bestaan om eene inkrimping van den suikeraanplant met 25 pCt. te gelasten, teneinde de daardoor vrijkomende gronden met rijst te laten beplanten, aan welk voedingsmiddel in sommige districten schaarschte dreigt, terwijl het zeer de vraag is of import van buitenlandsche rijst (Saigon en Rangoon) mogelijk zal zijn. Bij de groote moeilijkheden, die in verband met dezen import in den laatsten tijd door de Regeering overwonnen moesten worden, is het begrijpelijk, dat van Regeeringswege alles in het werk gesteld wordt om zich onafhankelijk te maken van den import van rijst. Tegen het plan om dit ten koste van den suikeraanplant te bereiken verzetten zich echter de groote belanghebbenden bij de suikerindustrie en volgens latere telegrafische berichten heeft de Regeering er van afgezien om eene ordonnantie in dezen geest uit te vaardigen; zij vergenoegde zich er mede de fabrieken op de wenselijkheid eener inkrimping te wijzen. Ongeveer tegelijkertijd deed de Javasche Bank, die bij belangrijke economische vraagstukken in intiem overleg met de Ned.-Ind. Regeering handelt, den suikerfabrikanten weten, dat bij niet inkrimping van den aanplant het

haar onmogelijk gemaakt zoude kunnen worden om voor de financiering van den oogst dezelfde faciliteiten te verleen als tot dusver. Dit leidde tot minder juiste uitleggingen en maakte de Gedelegeerde der Javasche Bank te Amsterdam daarom de volgende mededeeling bekend:

„Eenigen tijd geleden werd in de dagbladen een telegram gepubliceerd, bevattende een waarschuwing door de Directie der Javasche Bank te Batavia, gericht aan de Nederlandsche eigenaren der suikerfabrieken op Java, omtrent de financiering van den suiker oogst 1919. Het schijnt, dat uit dit telegram niet altijd even juiste gevolgtrekkingen zijn gemaakt. Wij wenschen daarom uitdrukkelijk hier te constateeren, dat de Javasche Bank *nooit* heeft gezegd ongeveerd te zijn haren financieelen steun te verleen.

„Met het oog op de tegenwoordige onzekere toestanden voor de Javasuiker echter, en met de waarschijnlijkheid, dat groote hoeveelheden hiervan aan het einde van dit seizoen onverkocht zullen blijken te zijn, is het duidelijk, dat dit in het volgend jaar tot een ramp moet leiden, indien er geen keer ten goede komt en suikerfabrikanten zonder eenige terughoudendheid met hun bedrijf doorgaan. Tijdig heeft de Javasche Bank hare waarschuwing tot de eigenaren gericht, omdat, indien deze geen acht geven op de teekenen des tijds, er allicht omstandigheden zouden kunnen ontstaan, welke de Javasche Bank zouden verhinderen in het beleenen van suikers in het volgend jaar.

„Overigens heeft de Javasche Bank het voornemen elke gewettigde aanvraag voor hulp steeds tegemoet te komen.”

Hierop volgde dezer dagen een telegrafisch bericht, waaruit op te maken valt, dat de Regeering den betrokken bestuursambtenaren opgedragen zoude hebben in gevallen, waar de rijstcultuur in conflict komt met den rietaanplant, het irrigatiewater in de eerste plaats te bestemmen voor de rijstvelden. Dit bericht veroorzaakte nieuwe onrust bij de suikerplanters, die hunne belangen daardoor bedreigd zien.

Als hoofdrede van het verzet tegen eene gedwongen inkrimping geven de fabrikanten bij monde van den voorzitter van den Bond van Eigenaren in Indische suikerondernemingen op, dat hierdoor de met moeite verkregen uitbreidingen dreigden verloren te gaan en het bedrijf ontredderd wordt, terwijl de verminderde oogst eerst in 1919 gaat meetellen. De bijvoeging, dat inkrimping van den rietaanplant ter vermeerdering van den aanplant van inlandsche voedingsmiddelen onpractisch geacht wordt, omdat suiker evengoed een voedingsstof is en de opbrengst per bouw minstens viermaal grooter is dan van den rijst-oogst en bovendien bij inkrimping van den rietaanplant met 25 pCt. slechts 2½ pCt. aan den jaarlijkschen rijstoogst wordt toegevoegd, is minder gelukkig te noemen. Suiker is zeer zeker evengoed een voedingsstof als rijst, maar kan onmogelijk rijst remplaaceeren, terwijl bovendien *overvloed* aan suiker en *schaarschte* aan rijst heerscht. Dat 25 pCt. inkrimping van den rietaanplant slechts 2½ pCt. vermeerdering van den rijstoogst beteekent, kan eveneens buiten beschouwing blijven, daar het toch uitsluitend er op aan komt wat met de 2½ pCt. vermeerdering van den rijstoogst bereikt kan worden — bijv. of de Regeering zich daardoor onafhankelijk kan maken van den import van rijst.

Een groot bezwaar voor de suikerfabrieken is, dat zich eene inkrimping eerst in het *volgende* jaar kan doen gelden. Wanneer eene vermindering van den aanplant tegelijkertijd een zooveel kleineren oogst voor het *lopende* jaar zoude beteekenen, dan zoude men zich misschien gemakkelijker daarbij kunnen neerleggen, daar wel iedereen er van overtuigd zal zijn, dat verkoop en verscheping van den oogst in dit jaar nog de grootste moeilijkheden zal opleveren, zoodat eene vermindering van dezen oogst met 25 pCt. in menig opzicht als eene uitkomst beschouwd zou

kunnen worden. In het volgende jaar kunnen de toestanden aan de suikermarkt echter geheel veranderd zijn — verbeterd, wanneer intusschen de vrede gesloten wordt, die oplossing der afscheepmoelijkheden kan brengen en inkrimping om die reden overbodig maakt, waartegenover echter staat, dat bij een voortduren van den oorlog de toestand in het volgende jaar nog zéér veel ongunstiger zal worden. Dan zal niet alleen het grootste gedeelte van den oogst 1918, maar wellicht ook nog een restant van 1917 in de pakhuisen op Java opgeslagen liggen en daar boven op zoude dan een groote oogst in 1919 moeten komen, zoodat eene waarschuwing — zooals door de Javasche Bank gegeven — wel gewettigd is.

Onder deze omstandigheden is het voor vele fabrieken moeilijk om hieromtrent eene beslissing te nemen. De financieel krachtigste fabrieken schijnen over het algemeen besloten te hebben de volle uitgestrektheid aan te planten en kan slechts de toekomst leeren of dit een wijs besluit geweest is. Bij het beoordeelen van het vraagstuk moet niet uit het oog verloren worden — en dit werd tot dusver niet voldoende op den voorgrond geplaatst — dat eene inkrimping van den oogst met 25 pCt., gelijkstaande met ongeveer 7½ miljoen picols of 450.000 tons suiker, op den wereldprijs van Javasuiker van gunstigen invloed moet zijn en dus het directe nadeel, dat de fabrieken bij inkrimping van den aanplant door verhooging der exploitatiekosten en uit anderen hoofde lijden, allicht gecompenseerd kan worden door een hooger verkoopprijs van haar product. Hoeveel dat prijsverschil zal uitmaken is natuurlijk niet bij benadering vast te stellen, maar dat de uitval van een dergelijk groot kwantum bij een voedingsartikel als suiker invloed op den prijs moet hebben, is eene economische waarheid, waartegen niets valt in te brengen.

INDEX-CIJFERS.

De verschillende groepen hebben in de afgelopen maand weinig interessants vertoond, behalve weefstoffen, die tengevolge der voortdurende stijging van katoen aanzienlijk toenamen en in hoofdzaak de vermeerdering der maand, 49 punten, teweeg gebracht heeft. Maart sluit op 5867 of relatief 266,6, tegenover

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, houl, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ..	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April "	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli "	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
1 October "	646	405	611½	472½	645	2780	126,4
1 Januari 1915	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
1 April "	840	427	597	644	797	3305	150,2
1 Juli "	818	428	601	624	779	3250	147,7
1 October "	809½	470½	667	619½	769½	3336	151,6
1 Januari 1916	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
1 April "	949½	503	796½	851	913	4013	182,4
1 Juli "	989	520	794	895	1015	4213	191,5
1 October "	1018	536½	937	858½	1073	4423	201,0
1 Januari 1917	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
Einde Jan. "	1310	561	1137	825½	1119½	4953	225,1
" Febr. "	1312½	581½	1189	829½	1159½	5072	230,5
" Mrt. "	1346	610½	1226	834½	1283	5300	240,9
" April "	1362	642	1240	842	1293	5379	244,5
" Mei "	1376½	648	1261½	839½	1286½	5412	246,0
" Juni "	1432½	652½	1441	841½	1278½	5646	256,6
" Juli "	1333½	607	1512	840	1296½	5589	254,4
" Aug. "	1342	670	1504½	830	1311½	5658	257,1
" Sept. "	1221½	726	1509½	822½	1354½	5634	256,1
" Oct. "	1226½	724	1575½	824	1351	5701	259,1
" Nov. "	1236½	679	1660½	848	1344	5768	262,2
" Dec. "	1286½	686	1684½	839½	1348½	5845	265,7
" Jan. 1918	1221½	686	1719½	829	1329	5785	262,9
" Febr. "	1235	693	1733	838	1319	5818	264,4
" Mrt. "	1238	697	1777	836	1319	5867	266,6

cursorief verbeterde cijfers.

240,9 in de overeenkomende maand van het vorig jaar en 116,6 bij het uitbreken van den oorlog.

Aangaande de kwartaalsgewijze stijging geeft het onderstaande staatje een beeld.

	Uº. Mrt.	Uº. Juni	Uº. Sept.	Uº. Dec.
1915....	505	-55	86	298
1916....	379	200	210	515
1917....	292	346	12	221
1918....	22	—	—	—

Voor granen en vleesch valt weinig op te merken, Engelsche haver viel 2/-, evenzoo gerst; koffie was iets vaster. Ten aanzien van katoen vermeldt het rapport van Robert Barbour and Brother Limited:

De verwachting op vermindering der textielproductie is bewaarheid geworden door de nieuwe maatregelen van het „Cotton Control Board”, hierbij gevoegd de omstandigheid, dat de scheepsruimte beschikbaar voor aanvoer van Amerikaanse katoen verminderd is, valt een uitermate vaste markt te constateeren, met steeds aanhoudende stijging voor garens en doek, terwijl levering prompt nog moeilijker te verkrijgen is. Bovendien blijft de vraag voor regeeringsbehoeften groot. Lagere prijzen in de naaste toekomst worden niet meer verwacht.

Bij de delfstoffen viel standaardtin £ 3 in prijs; bij de diversen is rubber nog wat opgekomen.

OVERZICHT DER IN BESLAG GENOMEN SCHEPEN.

(Nadruk verboden).

Van de inbeslagneming der Nederlandsche koopvaardischepen — daaronder verstaan die, welke op 1 Maart j.l. van een Nederlandsche zeebrief voorzien waren, van 500 tons d. w. en meer — volgen hier een aantal tabellen, die een medewerker uit directe gegevens samengesteld heeft. In de eerste plaats wordt hieronder een algemeen overzicht gegeven.

Volgens den stand op 18 April vindt men in de eerste kolom wat met de inbeslagneming van 21 Maart j.l. verloren is gegaan, daarnaast wat van de Nederlandsche vloot nog overgebleven is, hetzij in overzeesche gewesten verblijvende, hetzij in Nederland aanwezig of in kleine vaart. De getallen in dit tableau en de andere drukken tons total deadweight, inclusief bunkers, op zomermerk uit. Volledigheidshalve zij aangestipt wat hieronder verstaan wordt. Het gewicht, dat een ledig schip op zekeren diepgang brengt, heet „deadweight”, gewoonlijk — zooals hier — wordt daarin het gewicht van de brandstof in de bunkers begrepen. De tonnen zijn Engelsche gewichtstonnen van 1016 K.G. De diepgang van een schip staat onder den invloed van het soortelijk gewicht van het water, dat in zomer en winter verschillend is. Het zomermerk is het punt tot waar een schip diepgang mag hebben in de zomermaanden.

Ten einde het effect van de inbeslagneming op onze scheepvaart-verbindingen te beoordeelen, moet, zooals in het tableau geschiedt, onderscheid gemaakt worden tusschen de geregelde lijnen, waarop onze handel met de Koloniën, met Noord- en Zuid-Amerika, West-

Bedrijfstype	in beslag genomen	overgebleven
Ger. Lijnen (grootte vaart):		
Indische lijnen.....	202.180	360.514
Paketaanvaart en Java-China-Japanl.	59.614	187.639
N.-Amerikaansche vaart	93.919	136.525
Argentinië, Brazilië	33.630	43.572
W.-Indië, Centr. Amerika, Chili } N. en Z.-Europa, N.-Afrika }	63.827	90.212
	453.170	818.462
Ger. Lijnen (kleine vaart)	34.668	31.472
Wilde vaart	196.081	163.953
Tankschepen	14.400	88.939
Algemeen Totaal..	698.319	1.102.826

<i>Reederijen</i>	<i>in beslag genomen</i>	<i>geen beslag, verblijvend buiten Nederland</i>	<i>geen beslag, verblijvend in Nederland of Oostzee-vaart</i>
Maatschappij Nederland	105.163	180.937	48.890
Rotterdamsche Lloyd	97.017	67.500	56.997
Kon. Ned. Stoomboot-Maatschappij	48.640	20.612	62.380
Kon. West-Ind. Maildienst	15.187	4.100	3.120
Kon. Paketvaart-Maatschappij	21.998	146.068	—
Java-China-Japan-Lijn	37.616	41.571	—
Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij	17.726	—	7.818
Hollandsche Stoomboot-Maatschappij	3.557	—	4.429
Maatschappij „Noordzee”	1.965	—	980
Hudig & Pieters	1.270	—	—
Holland-Amerika Lijn	93.919	48.450	88.075
v. Nievelt, Goudriaan & Co.	63.651	—	18.879
van Ommeren	9.200	—	1.800
v. d. Eb & Dresselhuys	1.550	—	1.050
Maatschappij Holland-Friesland	950	—	—
Vinke & Co.	2.000	2.000	10.844
Ruys & Zonen	16.970	—	10.280
Kon. Holl. Lloyd	33.630	14.025	29.547
Hudig & Veder	11.600	—	7.310
van Uden	34.129	—	15.514
Erhard & Dekkers	12.350	—	7.200
Maatschappij „Oostzee”	14.350	2.200	12.250
Maatschappij „Hilligersberg”	5.400	—	2.800
Lensen	6.650	4.200	—
Solleveld, v. d. Meer & v. Hattum	16.800	—	10.400
Dordtsche S/S Maatschappij	5.296	—	—
Klevenberg	3.900	—	—
H. A. A. S.	600	—	9.250
Ned. Ind. Tankstoomboot-Maatschappij	835	—	—
Jos. de Poorter	—	—	10.448
Smith & Co.	—	—	1.400
Alg. Ned. Scheepvaart-Maatschappij	—	—	1.025
v. Driel's Stoomboot- en Transport-Onderneming ..	—	—	10.435
Havre Stoomboot-Maatschappij	—	—	775
Holl. Vrachtvaart-Maatschappij	—	—	2.095
N. V. S/S Aug. Borremans	—	—	1.055
N. V. S/S „Jan van der Steen”	—	—	2.030
Ned. Stoomboot-Maatschappij Wm. H. Müller	—	—	975
Wm. H. Müller's Alg. Schv.-Maatschappij	—	—	5.365
Bothnia	—	—	3.475
Berghuys	—	—	4.730
Maatschappij „Bestevaer”	—	—	1.040
van Es & Co.	—	—	2.650
Stoomvaart-Maatschappij „Oostvoorne”	—	—	660
Stoomvaart-Maatschappij „Eigen Hulp I”	—	—	2.050
Groningen—Rotterdam Stoomboot-Maatschappij	—	—	550
Ned. Lloyd	—	—	2.663
Maatschappij S/S „Oostzee”	—	—	2.100
Scheepvaart-Maatschappij „Oranje-Nassau”	—	—	1.800
Ned. Scheepvaart-Maatschappij „Transatlanta”	—	—	2.200
Maatschappij „Eigen Hulp”	—	—	5.600
Maatschappij „Oceaan”	—	—	6.190
Maatschappij S/S „Zeeraaf”	—	—	1.100
<i>Tankschepen:</i>			
Phs. van 'Ommeren	14.400	—	6.250
Petroleum-Maatschappij „La Corona”	—	22.109	—
Ned. Ind. Tankstoomboot-Maatschappij	—	19.761	—
Bataafsche Petroleum-Maatschappij	—	12.719	—
Ned. Ind. Industrie- & Handel-Maatschappij	—	3.025	—
Maatschappij Zeelichter „Zeelandia”	—	1.085	—
Amer. Petroleum-Maatschappij	—	—	23.990
Totaal	698.319	590.362	512.464

Bovendien nog: Schepen, gerequireerd vóór
21 Maart 1918

Holland-Amerika-Lijn	20.900
Furness' Scheepv. en Agent. Mij.	32.392
Maatschappij „Oceaan”	25.350
Wm. H. Müller & Co.	8.300
Totaal	86.942

Indië en Centraal-Amerika, Noord- en Zuid-Europa en Afrika steunt, en de z.g. wilde vaart, die in het algemeen daarheen trekt, waar de beste vrachten te vinden zijn; evenwel valt hierbij op te merken, dat ook van deze schepen een groot aantal geregeld em-plooi vindt in hout- en ertsvaart op Nederland, die niet tot het speciaal domein der geregelde lijnen be-hoort. Ten slotte nemen de tankschepen nog eene af-

In beslag genomen schepen.

a = door Ver. Staten,*e* = door Engeland,

Stoomv. Mij. Nederland.			Scheepv. en Steenk. Mij.	
Koningin der Nederlanden	6.850	<i>a</i>	Friesland	910 <i>e</i>
Oranje	4.651	<i>a</i>	Gaasterland	1.360 <i>e</i>
Prinses Juliana	7.080	<i>e</i>	Hoogland	1.747 <i>e</i>
Celebes	8.955	<i>a</i>	Noord-Holland	1.178 <i>e</i>
Lombok	9.054	<i>e</i>	Oosterland	1.791 <i>e</i>
Boeroe	9.850	<i>e</i>	Schokland	1.370 <i>e</i>
Kambangan	10.020	<i>e</i>	St. Annaland	3.026 <i>e</i>
Roepat	10.047	<i>a</i>	St. Philipsland	3.318 <i>e</i>
Rondo	10.110	<i>a</i>	Schieland	3.026 <i>e</i>
Batjan	9.700	<i>a</i>		17.726
Bali	9.805	<i>a</i>	Holl. Stoomb. Mij.	
Sumatra	9.041	<i>e</i>	Scheldestroom	1.665 <i>e</i>
	105.163		Vliestroom	820 <i>e</i>
			Ystroom	1.072 <i>e</i>
				3.557
Rotterdamsche Lloyd.			St. Mij. Noordzee.	
Goentoer	5.100	<i>e</i>	Hengelo	975 <i>e</i>
Madioen	9.800	<i>e</i>	Boekelo	990 <i>e</i>
Arakan	8.580	<i>a</i>		1.965
Besoeki	5.500	<i>a</i>	Hudig & Pieters.	
Buitenzorg	10.297	<i>a</i>	Otis Tetrax	1.270 <i>e</i>
Deli	10.195	<i>e</i>		
Gorontalo	8.900	<i>a</i>	Holland-Amerika-Lijn.	
Malang	5.200	<i>a</i>	Rijndam	13.625 <i>a</i>
Merauke	9.800	<i>a</i>	Beukelsdijk	10.530 <i>a</i>
Ophir	4.650	<i>a</i>	Gorredijk	9.095 <i>a</i>
Samarinda	10.195	<i>a</i>	Maartensdijk	9.095 <i>a</i>
Ternate	8.800	<i>a</i>	Oosterdijk	11.927 <i>a</i>
	97.017		Soestdijk	9.095 <i>a</i>
			Westerdijk	11.927 <i>a</i>
Kon. Ned. Stoomb. Mij.			Zuiderdijk	8.075 <i>a</i>
Hercules	4.090	<i>a</i>	Veendijk	10.550 <i>a</i>
Mercurius	3.970	<i>a</i>		93.919
Clio	3.940	<i>a</i>	v. Nievelt, Goudriaan & Co.	
Pollux	3.880	<i>a</i>	Alioth	3.630 <i>a</i>
Poseidon	3.350	<i>a</i>	Dubhe	5.600 <i>a</i>
Triton	3.350	<i>a</i>	Merak	5.250 <i>a</i>
Bacchus	3.100	<i>a</i>	Mizar	3.300 <i>a</i>
Vesta	2.710	<i>a</i>	Alcor	6.293 <i>a</i>
Neptunus	2.130	<i>a</i>	Alkaid	5.200 <i>a</i>
Adonis	2.260	<i>a</i>	Bellatrix	6.020 <i>a</i>
Pluto	1.685	<i>a</i>	Mirach	6.293 <i>a</i>
Rhea	2.070	<i>e</i>	Phecda	4.425 <i>a</i>
Agamemnon	3.350	<i>e</i>	Procyon	6.020 <i>a</i>
Venus	2.710	<i>e</i>	Thuban	6.020 <i>a</i>
Tellus	2.305	<i>e</i>	Yildum	5.600 <i>e</i>
Thalia	2.070	<i>e</i>		63.651
Danae	1.670	<i>e</i>	v. Ommeren.	
	48.640		Kieldrecht	2.000 <i>e</i>
			Loosdrecht	2.000 <i>e</i>
Kon. West-Ind. Maildienst.			Sliedrecht	5.200 <i>a</i>
Jan van Nassau	4.880	<i>a</i>		9.200
Nickerie	3.235	<i>a</i>	v. d. Eb & Dresselhuys.	
Prins Frederik Hendrik	2.977	<i>a</i>	Mercator	1.550 <i>e</i>
Prins der Nederlanden	2.155	<i>a</i>		
Prins Willem I	1.940	<i>a</i>	Mij. Holl. Friesland.	
	15.187		Prof. Buys	950 <i>e</i>
Kon. Paketvaart Mij.			Vinke & Co.	
Tasman	5.395	<i>e</i>	Waal	2.000 <i>e</i>
v. Heemskerk	3.527	<i>e</i>		
's Jacob	3.435	<i>e</i>	Ruys & Zonen.	
P. Hordijk	3.355	<i>e</i>	Ameland	6.290 <i>a</i>
Rochussen	2.856	<i>e</i>	Texel	5.500 <i>a</i>
v. Waerwijck	3.430	<i>e</i>	Wieringen	5.180 <i>a</i>
	21.998			16.970
			Kon. Holl. Lloyd.	
Java-China-Japan-Lijn.			Drechterland	6.230 <i>a</i>
Tjikembang	11.086	<i>a</i>	Gooiland	6.600 <i>a</i>
Tjisondari	11.086	<i>a</i>	Rijnland	6.490 <i>a</i>
Tjibodas	6.844	<i>e</i>	Zaanland	6.490 <i>a</i>
Tjitaroem	8.600	<i>e</i>	Zeelandia	7.820 <i>a</i>
	37.616			33.630

Hudig & Veder.	
Arundo	5.600 a
Themisto	6.000 a
	11.600
v. Uden.	
Veerhaven	5.350 a
Jobshaven	6.293 a
Kralingen	2.200 a
Sassenheim	3.250 a
Waalhaven	6.293 a
IJsselhaven	6.293 a
Maashaven	4.450 e
	34.129
Erhard & Dekkers.	
Rijswijk	2.750 a
Randwijk	4.200 a
Winterswijk	5.400 a
	12.350
Oostzee.	
Bussum	6.100 a
Leersum	6.100 a
Rossum	2.150 e
	14.350
Hilligersberg.	
Larenberg	5.400 a
Lensen.	
Magdalena	3.700 a
Elisabeth	2.950 a
	6.650
Solleveld, v. d. Meer & v. Hattum.	
Oostdijk	5.200 a
Noorddijk	5.800 e
Rijndijk	6.000 a
	16.800
Dordtsche S/S Mij.	
Woudrichem	5.296 a
Klevenberg.	
Noord-Brabant	3.900 a
H. A. A. S.	
Biesbosch	600 a
Ned. Ind. Tankstoomboot Mij.	
Poseidon	835 e
<i>Tankschepen:</i>	
Phs. van Ommeren.	
Barendrecht	5.100 a
Mijdrecht	4.550 a
Wieldrecht	4.750 a
	14.400
Schepen gerequireerd vóór 21 Maart 1918.	
Holland-Amerika Lijn.	
Statendam	20.900
Furness Scheepv. en Agentuur Mij.	
Eibergen	8.400
Kelbergen	8.400
Rijsbergen	5.950
Ubbergen	3.256
Veenbergen	6.386
	32.392
Mij. Oceaan.	
Antenor	7.160
Patroclus	7.160
Sarpedon	6.200
Tantalus	4.830
	25.350
Wm. H. Müller & Co.	
Adm. de Ruyter	8.300

zonderlijke plaats in. Bij de geregelde lijnen is nog onderscheid gemaakt tusschen de groote maatschappijen en de kleinere, welke laatste in de korte vaart, voornamelijk op Engeland werkzaam zijn.

Als tweede overzicht is — op pag. 345 — een verdeling voor alle reederijen gegeven over de navolgende groepen: 1° in beslag genomen schepen, 2° niet in beslag genomen schepen, buiten Nederland verblijvende, 3° niet in beslag genomen schepen, verblijvende in Nederland, of in de Oostzeevaart. De geheele Nederlandsche koopvaardijvloot wordt daarbij blijkens de totaalcijfers op 1.801.145 tons deadweight gerekend.

Bij dit overzicht sluit nog aan een staatje der schepen vóór 21 Maart 1918 door diverse landen gerequireerd.

Ten slotte hierneven de lijst der in beslag genomen schepen voor iedere reederij afzonderlijk met vermelding van het land, dat in beslag nam, terwijl hieraan toegevoegd is eene specificatie van de voornoemde schepen, gerequireerd vóór 21 Maart 1918.

DE MOERMANSPOORWEG.

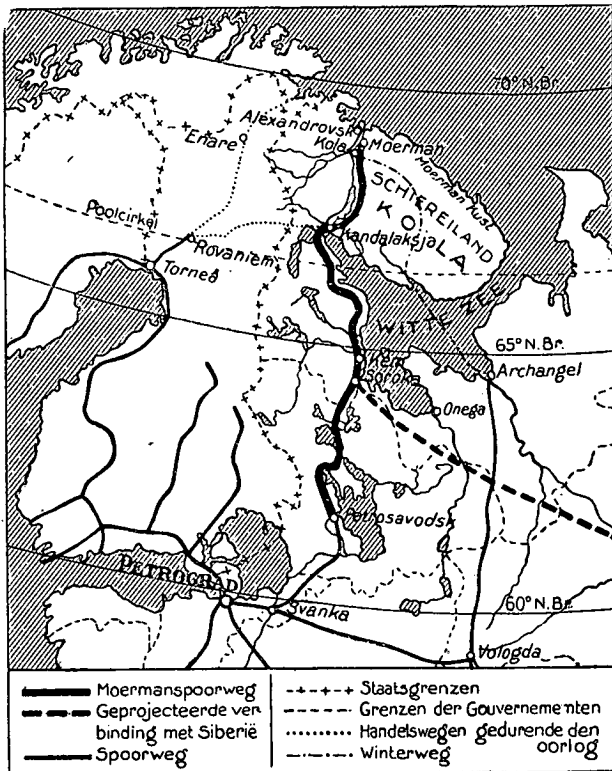
In den laatsten tijd zijn in de Duitsche dagbladen geruchten opgedoken, volgens welke de geallieerden een begin gemaakt zouden hebben met een bezetting van den Moermanspoorweg. Wat hiervan waar is, zal de tijd moeten leeren. Alarmkreten in de Engelsche pers over bedreiging van den spoorweg door de Finsche Witte Garde en de noodzakelijkheid om tegen het oprukken van deze Duitschgezinde strijdmacht maatregelen te nemen, wijzen in elk geval in dezelfde richting. De publieke aandacht is hiermee opnieuw op deze interessante spoorlijn gevestigd, en daarom leek het ons niet ongeschikt hier een en ander over deze oorlogsonderneming mede te deelen.

Het Europeesche Rusland van vóór 1914 grensde aan drie zeeën. Van deze drie echter kwamen alleen de Oost- en de Zwarte Zee voor het wereldverkeer in aanmerking. De IJzerehavens hadden geringe betekenis; alleen het houtvervoer was hier van belang. Niet slechts lagen deze havens ver van de groote scheepvaartroutes, zoowel als van Ruslands belangrijkste productiegebieden, maar ook het klimaat was van dien aard, dat het een geregeld verkeer onmogelijk maakte. De hoofdhaven, Archangel, is 8 maanden per jaar toegevroren!

De oorlog echter, die het verkeer over de Zwarte Zee onmogelijk, over de Oostzee uiterst bezwaarlijk maakte, bracht in deze toestanden een volslagen omwenteling. In tegenstelling met de Zuid- en Westkust, grensde Rusland in het Noorden aan den open Oceaan. Hier konden de Duitschers het verkeer wel belemmeren, maar toch geenszins beletten; hier was dus van nu aan de toegang tot het groote rijk te zoeken. Het laat zich denken, welke bezwaren deze nieuwe toestand met zich bracht. Alleen Archangel kwam als haven in aanmerking, omdat slechts deze stad bij het spoorwegnet was aangesloten. Zoomin de havenwerken echter als de verbinding met het achterland, een lijn met enkel spoor van geringe breedte, waren op deze nieuwe taak ook maar in 't minst berekend. Een groote opstopping van goederen was het onvermijdelijk gevolg, en ook het gebruik van den waterweg kon hierin maar weinig verbetering brengen, aangezien de kanaalverbindingen tusschen de rivieren slechts een geringe capaciteit hebben.

Dit deed het oog vallen op een gedeelte van de IJzere-kust, dat zich onderscheidt door bijzondere voordeelen — de Noordzijde van het groote schiereiland Kola, de zogenaamde Moermankust, en wel speciaal de Westhelft hiervan, die aan Noorwegen grenst en door haar fjorden met de Noorsche kust een zekere overeenkomst vertoont. Deze streek ligt veel dichterbij West-Europa dan Archangel. Van de Schotsche havens bijv. is naar hier de afstand ongeveer gelijk aan dien naar Petrograd. Bovendien was de reis hierheen veel veiliger, omdat men desge-

wenscht bijna geheel door Noorsch territoriaal water varen kon, terwijl men juist tusschen de Moermanshavens en Archangel overal aan duikbootaanvallen was blootgesteld. Maar wat het grootste voordeel is, en een, waardoor deze streek zich niet alleen van de verdere IJzseekust, maar ook van de Oostzeekust en zelfs van sommige havens aan de Zwarte Zee gunstig onderscheidt: de Westelijke Moermankust, hoewel de noordelijkste van geheel Rusland, is vrij van ijs! Zij dankt dit aan den onvolprezen Golfstroom, die met zijn uit zuidelijker breedten komende wateren voor West-Europa de rol van een reusachtige centrale verwarming speelt. Een laatste uitlooper van deze zee-strooming bespoelt de Moermankust en is oorzaak, dat hier ook in den koudsten winter de watertemperatuur even boven het vriespunt blijft.

Reeds in den eersten winter van den oorlog besloot dan ook de Russische regeering in allerijl uitvoering te geven aan het plan, om de Moermankust met het spoorwegnet in verbinding te brengen. In vredetijd had men wellicht die aansluiting in Noord-Finland gezocht, omdat in deze richting de nieuw aan te leggen lijn het kortst zou zijn geweest. Aangezien echter de Noord-Finsche spoorweg dicht langs de kust loopt en aan het gevaar van een landing bloot stond, koos men de meest radicale oplossing en besloot de nieuwe lijn langs den kortsten weg, uitgaande van Petrosavodsk, aan het Onegameer, recht naar het Noorden te leiden.

Het werk zou worden uitgevoerd op normale spoorbreedte, waardoor overlading zou worden voorkomen en tevens de vervoercapaciteit groter kon zijn. Hoer ernstig de gebreken van de lijn naar Archangel werden gevoeld, blijkt wel hieruit, dat men onmiddellijk begon om ook deze op normale breedte te brengen en van dubbel spoor te voorzien. Het spreekt wel vanzelf, dat de Moermanlijn een staatsonderneming moest worden. Een spoorweg van duizend kilometer door een bijna onbewoonde woud- en moeraswildernis is geen aanlokkelijk object voor het particulier initiatief. De aansluitende lijn van Petrosavodsk naar Svanka echter, die in 1915 gereed kwam, werd een particuliere onderneming.

Met een niets ontziende energie werd de zaak doorgezet tegen overweldigende moeilijkheden in. Het ontbreken van een noemenswaardige bevolking maakte het noodzakelijk om de arbeiders en al wat noodig was

om hen te huisvesten en te voeden van elders aan te voeren. Meer dan een tiende van de heele lijn loopt door moerassen, wat niet alleen in technisch opzicht groote bezwaren meebracht, maar ook uiterst fnuikend is geweest voor den gezondheidstoestand der werklieden. Mag men de Duitsche berichten gelooven, dan hebben vooral de krijgsgevangenen, die bij het werk gebruikt werden, zwaar te lijden gehad. Het klimaat van de streek is zeer ongunstig. Heete zomers, gekenmerkt door muggenplagen, wisselen af met scherpe winters. In Januari is dit gebied een der koudste van Rusland. Toch trachtte men zooveel mogelijk ook tijdens den winter door te werken.

Als eindpunt van de lijn koos men de Kolagolf, door de Russen Katherinahaven, later ook Moermanshaven genoemd, de aanzienlijkste inham aan de Moermankust. Reeds in 1899 had men aan de Westzijde van dezen zeearm het stadje Alexandrovsk gesticht, dat tot handels- en oorlogshaven bestemd was, maar nooit tot bloei kwam. Daar de haventoestanden hier toch onvoldoende waren en men in militair opzicht de plaats niet veilig genoeg achtte, nam men het eindpunt van de spoorlijn 30 kilometer zuidelijker, aan den oostelijken oever. Hier verrees het stadje Romanov, dat sedert de revolutie zijn monarchalen naam moest verwisselen voor het neutrale „Moerman”. Ook hier zijn de haventoestanden niet ideaal, maar voor 't oogenblik toch voldoende. Een bezwaar is, dat de golf, zoover binnenwaarts, bij strenge vorst niet volkomen vrij van ijs meer is. Met ijsbrekers schijnt men echter deze moeilijkheid genoegzaam te boven te komen.

Het tracé, dat men voor de nieuwe lijn koos, bevorderde de snelheid van aanleg. Het middelste derde loopt namelijk langs de oevers van de Witte Zee. Hierdoor was men in staat het werk niet slechts van de beide eindpunten, maar tegelijkertijd ook van de kleine havenplaatsjes aan deze binnenzee uit te beginnen, daar de materialen hier betrekkelijk gemakkelijk konden aangevoerd worden. Het tempo, waarin men voortjoeg, was echter niet bevorderlijk voor de kwaliteit van het werk. Tal van verzakkingen schijnen te zijn voorgekomen en herhaaldelijk storing in aanleg en exploitatie te hebben gebracht. Naast de geheimzinnigheid, waarin om militaire redenen het heele werk werd gehuld, zijn wellicht deze storingen oorzaak van de vele tegenstrijdige berichten over het al of niet gereed zijn van de lijn. Van de zijde der geallieerden stelt men de voltooiing voor als een voldongen feit. Van Duitschen kant daarentegen wordt volgehouden, dat nog in den zomer van 1917 het middelste deel niet voor exploitatie gereed was, zoodat auto's en scheepvaartdiensten op de Witte Zee de verbinding tusschen de Noord- en de Zuidhelft van de baan onderhielden. Of in den winter 1917-1918 een doorgaand verkeer zonder overlading reeds mogelijk is geweest, zou volgens deze berichten onzeker zijn. In elk geval is de lijn te laat gereedgekomen om op den loop van den oorlog van grooten invloed te zijn. Tragisch is het, dat de voltooiing van het met ongehoorde snelheid uitgevoerde werk ten naastenbij moest samenvallen met de ineenstorting van Ruslands politieke macht, waarmee de onderneming haar voorname reden van bestaan verloor.

De betekenis van de spoorlijn na den oorlog zal waarschijnlijk voor een groot deel samenvallen met den toekomstigen politieke toestand. Blijft deze, zooals de Duitschers dien wenschen, dan zal ongetwijfeld de IJzsee voor de Russen een veel grooter betekenissen hebben dan vóór den oorlog het geval was; de Moermanspoorweg zal dan voor hen van zooveel belang zijn, dat zij dien moeilijk uit handen kunnen geven en reeds om deze reden alleen gedwongen zullen zijn zich tegen de Finsche aanspraken op Kola en de streek ten Westen van de Witte Zee te verzetten. Mocht daarentegen de vroegere politieke toestand ongeveer hersteld worden, dan zal ook in de toekomst de Oostzee de hoofdtoegang tot Rusland blijven. Het doorgaand verkeer

zal dan opnieuw de natuurlijke richting naar het Westen inslaan en de Moermanspoorweg zal een groot deel van zijn beteekenis verliezen. De landstreek zelf is woest en leeg en heeft weinig verkeer, al zal ook hier de spoorweg wel een middel tot economische ontsluiting blijken. Zoo verwacht men, dat het transport van hout en houtproducten mettertijd het bedrijf behoorlijk rendabel zal maken. Wat er worden zal van de grootsche plannen om van de Kolagolf de hoofd-uitvoerhaven voor Siberië te maken door een rechtstreeksche aansluiting in Zuidoostelijke richting (men zie het kaartje) bij de Siberische lijn, via Wjatka, dient men nog af te wachten. Voorloopig is dat alles nog toekomstmuziek.

P. S.

COMMERCIEEL AMERIKA NA DEN OORLOG.

Bij de vele profeten, die zich aan voorspellingen wagen omtrent de vraag: hoe de economische en commerciële relaties er zullen uitzien na den oorlog, heeft zich nu ook de heer Gerard gevoegd, die, zooals bekend is, ambassadeur der Vereenigde Staten in Berlijn was, tot ook Amerika zich ten oorlog begaf.

Zijn beide boeken over de toestanden in Duitschland, de talrijke scherpzinnige opmerkingen daarin vervat, geven hem er aanspraak op als ernstig en nauwgezet beoordeelaar te gelden. Bovendien is het duidelijk, dat hij als diplomatiek vertegenwoordiger der Vereenigde Staten en als waarnemer van de belangen van andere landen tevens, in de gelegenheid is geweest vele dessous te zien en zijn eigen waarnemingen te toetsen, niet alleen aan die van zijn gezantschapspersoneel, maar ook aan die van verschillende hoogst bekwame correspondenten der Amerikaanse pers.

Wanneer hij zich dus uitlaat over de economische plannen en vooruitzichten, dan geschiedt dit in dubelen zin *en pays de connaissance*. Al mag dan het ontworpen beeld, als gevolg van de tegenwoordige vijandschap, wat al te scherp geschaduwd zijn, toch behoudt dat beeld zijn waarde, ook al is het minder als *compte rendu*, dan wel als waarschuwing voor zijn landgenooten bedoeld.

De conclusie van zijn tweede boek „*Face to Face with Kaiserism*”, is, dat de wereld na den vrede voor een alles vermorzelende Duitse concurrentie zal komen te staan en dat thans reeds niet alleen voorbereidingen getroffen worden, doch reeds gemaakt zijn om dien wedijver op handelsgebied met alle macht en energie door te zetten.

Gerard heeft reden te gelooven, dat Duitschland er alles op zal zetten zijn werkkrachten binnen zijn grenzen te houden, zelfs wanneer daartoe een emigratieverbod noodig zou zijn. In elk geval zal het aan geschoolde werkkrachten in verschillende bedrijven positief onmogelijk gemaakt worden het land te verlaten. Daardoor zal het mogelijk zijn na den oorlog een groote energie te ontwikkelen, al is aan den anderen kant aan te nemen, dat de arbeiders veel hogere eischen op verschillend gebied zullen trachten te stellen.

Den eersten aanval verwacht Gerard op het gebied van de vrachtaart. De riviermondingen liggen vol met schepen van 7000 à 8000 ton, zegt hij, waarvan de meeste tijdens den oorlog gereed zijn gekomen en die er toe moeten dienen de tonnage van het wereldverkeer, die verloren ging, te vervangen. Doch naast de vrachtaart staat natuurlijk de export. Als de staat niet helpt, is de exporteur vermoedelijk voor een reeks van jaren in verschillende landen zijn afzetgebied kwijt. Dat hebben de fabrikanten en handelaars, dat heeft ook de regeering ingezien. Om den uitvoerhandel te steunen, is het dus noodig de waren, die voor export in aanmerking komen, zoo aantrekkelijk te maken, dat het vijandelijk buitenland van thans ze toch koopt, trots alle antipathie. Dit kan geschieden door invloed uit te oefenen op de qualiteit of op de

prijzen en Gerard houdt het voor waarschijnlijk, dat vooral de laatste methode in toepassing zal worden gebracht. Eensdeels zijn daartoe kartels opgericht of in voorbereiding, zooals er bijv. in de kleurstofindustrie een bestond, dat zich thans nog nauwer aaneensloot om de nieuwopgerichte fabrieken op dit gebied in Engeland en Amerika te bestrijden. In die kartels neemt de Duitse regeering een werkzaam aandeel, zoodat de fabrikanten aanzienlijk beneden hun zelfkostprijzen zullen kunnen verkoopen om hun concurrenten het leven onaangenaam te maken.

Bovendien zal een systeem van gemeenschappelijk inkoop en verkoopen onder Staatscontrole worden ingevoerd en zal de import van alles wat het Duitse Rijk niet strikt noodig heeft verboden of althans zeer bemoeilijkt worden. Eenerzijds, omdat dit de eigen industrie versterkt, anderzijds, omdat het de handelsbalans gunstiger maakt en het Duitse goud en credit binnen de landsgrenzen houdt.

Gerard betoogt verder, dat de antipathie tegen de Duitschers in de Ententelanden en in Amerika vermoedelijk jaren zal duren. Maar toch moet men niet te veel met dergelijke gevoelsoverwegingen rekenen. Een koopman heeft niet alleen een hart, maar ook een grootboek en het is de vraag, welke invloed op den duur de sterkste zal zijn.

Eenigszins vreemd doet het aan, dat deze Amerikaan niet bijster voor de democratisering van Duitschland — dat stokpaardje van Wilson en van de Entente! — geporteerd is. Want hij schijnt te vreezen, dat, als het eenmaal tot een democratisch Duitschland komt, die gevoelens van antipathie spoedig geheel zullen verdwijnen. Dan immers kan elk Duitser zeggen: „maar, meneeren, ik was tegen den oorlog, tegen de gruwelen en we hebben de regeering weggejaagd, die er aansprakelijk voor was.” Dan heeft men een argument minder om den Duitschen concurrent te weren...

Op al die gronden wenscht Gerard staats hulp tot afweer van die concurrentie. Want, zegt hij: „Evenals er op het oogenblik geen legers, doch wel gewapende volken tegenover elkander staan, zoo zullen er na den vrede in den handelswedkamp geen producenten en exporteurs, maatschappijen en individuen tegenover elkaar staan, doch zullen geheele naties elkaar bestrijden om zich van de wereldmarkten meester te maken. Duitschland heeft reeds zijn bevoorrechte trusts, die de prijzen en de onfaire concurrentie regelen — en op het gebied van inkoop zoowel als van verkoop zal heel Duitschland achter zijn. Zentrale Einkauf Gesellschaft bij het koopen, achter zijn Kartells staan bij den verkoop, een offensief, waartegen geen geisileerd handelaar op kan.”

Natuurlijk verlangt Gerard dus voor de Amerikaanse industrie en de export regeeringssteun en — hooge invoerrechten.

Het is opmerkelijk, dat sedert Gerards jongste boek aan de protectionistische beweging opnieuw steun schonk, er aanstonds stemmen zijn opgegaan in de Vereenigde Staten zelf, die er voor pleiten — als het dan tot tariefverhoging moet komen — als palliatief een serie vrijhavens te openen. Dit streven, waartoe tot dusverre van Reuter en uit andere bronnen slechts schaarsche berichten naar Europa doordrongen, doch dat alleszins een beschouwing waard is, ook voor ons land, schijnt in de laatste weken, ook in Amerikaanse regeeringskringen, meer en meer veld te winnen.

Den Haag.

J. H. A.

EEN NEDERLANDSCH HOOGOVEN-, STAAL- EN WALSWERK.

Volledigheidshalve drukken wij hieronder den tekst af van een tweetal adressen naar aanleiding van het aanhangig wetsontwerp inzake de voorgenomen deelneming van den Staat aan een op te richten Neder-

landsch hoogovenbedrijf¹⁾ aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal toegezonden.

Het eerste adres, gedateerd 5 April 1918 en afkomstig van de directies der Kon. Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij te Amsterdam, der Holland-Amerika-Lijn en van den Rotterdamischen Lloyd te Rotterdam, luidt als volgt:

De ondergeteekenden veroorloven zich te Uwer kennis te brengen:

dat zij hun geldelijke medewerking aan het Comité voor de oprichting van een Hoogoven-, Staal- en Walswerk in Nederland hebben toegezegd op grond van de betekenis, welke zij aan de verwezenlijking van het plan voor nijverheid, handel en vervoer toekennen, en van hun meening, dat een dergelijke onderneming onder het tegenwoordige fiscale stelsel, hetwelk den vrijhandel nadert, groote kans van welslagen biedt;

dat zij sedert dien met leedwezen kennis genomen hebben van de meening van het Bestuur van den Economischen Bond, welke op dit punt, naar aangenomen mag worden, ook die van den tegenwoordigen Minister van Financiën is, en volgens welke meening het hoogoven- en walsbedrijf onder zekere omstandigheden — en klaarblijkelijk niet in de laatste plaats — in aanmerking behoort te komen voor bescherming van een tijdelijk karakter;

dat zij die meening geenszins deelen en hunne medewerking aan het plan zeer waarschijnlijk niet toegezegd zouden hebben, indien zij voorzien hadden, dat het hoogoven- en walswerkbedrijf naar het oordeel van een zoo invloedrijk man als de tegenwoordige Minister van Financiën, in het geval van hevige concurrentie met het buitenland, tijdelijk dient beschermd te worden. Zij zouden daarbij de waarschijnlijkheid in aanmerking genomen hebben, dat de deelneming van den Staat aan de onderneming den drang naar protectie moeilijker weerstaanbaar zou maken, dan anders het geval zou zijn;

dat hun afwijkende meening gegrond is op de volgende overweging:

zij achten het, al spreekt de Memorie van Antwoord van een vorm van bescherming, die de algemeene handelspolitiek niet raakt, onwaarschijnlijk, dat een andere vorm van bescherming dan verhooging der invoerrechten op de producten van de onderneming zou verleend worden en zijn van meening, dat in dat geval de bescherming zich zou moeten uitstrekken tot de talloze nijverheden in ons land, welke de producten van een hoogoven- en walswerkbedrijf als grondstof of werktuig gebruiken, daar deze zonder dat niet in staat zouden zijn te concurreren. De bescherming, eenmaal voor de gansche metaalindustrie in al haar geleidingen gevestigd, is niet meer ongedaan te maken, zonder dat de betrokken industrieën daarvan een hoogst nadeeligen en storenden invloed ondervinden. Voegt men daarbij den sterken tegenstand, welken men bij beschermde industriëlen natuurlijkerwijs tegen opheffing van bescherming ontmoet — het verschijnsel wordt thans reeds waargenomen, nu de uitschakeling van buitenlandse concurrentie gedurende den oorlog een ongewilde sterke protectie voor tal van industrieën in het leven geroepen heeft — dan valt het moeilijk te gelooven aan de mogelijkheid, de beschermende maatregelen hun tijdelijk karakter te doen behouden.

De ondergeteekenden vreezen dan ook, dat met een als overgangsmaatregel bedoelde protectie van het hoogoven- en walswerkbedrijf, een onherstelbare bres in het vrijhandelsstelsel geschoten zou worden.

Waar zij, evenals alle Nederlandsche reederijen, in het bijzonder belang hebben bij de goedkoope vervaardiging van een der voornaamste voortbrengselen van het hoogoven- en walswerkbedrijf, n.l. scheepsbouwmetaal, en overigens van meening zijn, dat het algemeen belang — ook dat der nijverheid — gegeven de ligging van Nederland en zijn beperkt binnenlandsch afzetgebied, de huldiging van het volledige vrijhandelsstelsel voorschrijft, dat na den oorlog, wanneer eenmaal de onvermijdelijke overgangperiode van allerlei restricties op in- en uitvoer achter den rug zal liggen, bijzondere kansen van welvaart opent, hebben zij het hun plicht geacht hun zienswijze aan U Hoogedelgestrengen voor de openbare behandeling van het wetsontwerp mede te deelen.

¹⁾ [van deze gelegenheid mogen wij gebruik maken om op te merken, dat de met letter K. geteekende bijdragen inzake „De economisch-geografische standplaats van hoogovens en staalfabrieken”, opgenomen in de Nos. van 5 en 12 December 1917, blz. 907 en 927, alsmede het onderschrift onder het ingezonden stuk op 19 December 1917, blz. 954, niet, gelijk eenige malen werd ondersteld, den heer A. G. Kröller tot schrijver hebben.]

Naar aanleiding van dit adres heeft het Comité aanleiding gevonden zich eveneens met een adres tot de Tweede Kamer te wenden, waarvan de N. R. C. van 19 dezer, Ochtendblad B, het volgende mededeelt:

Het comité voor de oprichting van een hoogoven-, staal- en walswerk in Nederland zegt in een adres aan de Tweede Kamer, dat het adres, door de Kon. Nederl. Stoomboot-Maatschappij, de Holland-Amerika Lijn en den Rotterdamischen Lloyd tot de Kamer gericht, wellicht den indruk zou kunnen wekken, alsof in den boezem van het comité voornoemd een neiging zou bestaan, voor het bedrijf van een hoogoven-, staal- en walswerk op het verkrijgen van beschermende rechten aan te sturen.

Het comité achtte het noodig, dezen indruk, indien hij mocht zijn ontstaan, weg te nemen, door te verklaren: dat onder de overwegingen, die de samenwerking van de leden van het comité tot het beoogde doel beheerscht hebben, de mogelijke invoering van beschermende rechten op de door het nieuwe bedrijf te maken producten nooit eenige rol heeft gespeeld; dat bij de met verschillende leden van de regering gevoerde besprekingen nooit eenige toezegging in dien zin is gevraagd noch gedaan, en dat de leden van het comité ten volle onderschrijven de in de memorie van antwoord duidelijk uitgedrukte meening, dat het door het comité beoogde bedrijf geen reden van bestaan zou hebben, wanneer het zonder beschermende rechten voldoende levensvatbaarheid zou bezitten.

AANTEKENINGEN.

De Wereldproductie van Goud. — De New Yorksche Chronicle geeft productiecijfers voor goud over de geheele wereld voor het achter ons liggende jaar. Tegenover £ 91.318.739 voor 1916 wordt £ 85.676.197 voor 1917 gegeven, hetgeen dus eene vermindering aanwijst van meer dan £ 5½ miljoen. Tusschen begin 1906 en einde 1917 is de totale goudproductie van de wereld vermeerderd met 1.352.307 ounces fijn. Er wordt op gewezen, dat de Zuid-Afrikaansche productie voor deze geheele periode beschouwd, geen slecht figuur maakt. In de vermelde jaren werd in Afrika 3.713.315 ounces fijn meer gewonnen, terwijl in andere productiecentra eene vermindering van 2.361.008 ounces fijn plaats vond, bijna geheel voortvloeiende uit den teruggang voor Australië. De lezer zal zich herinneren, dat, aangaande bezwaren die zich voor het oogenblik voor Zuid-Afrika voordoen, in een vorig nummer (117) eene aanteekening verscheen.

*Graanbouw in de Oekraïne.*¹⁾ — De Frankfurter Zeitung van 13 April komt, als resultaat van een in de Oekraïne omtrent den graanvoorraad en de oogstvooruitzichten ingesteld onderzoek, tot de conclusie, dat de Centrale Rijken veel geringere aanvoeren moeten verwachten, dan tot nog toe veelal is bericht. Volgens den berichtgever zijn in de silo's en pakhuisen geen graanvoorraden van eenige betekenis voorhanden. Wel liggen nog flinke hoeveelheden bij de boeren, doch deze zijn in den laatsten tijd reeds sterk afgenomen en doen dat nog steeds door de bedenkelijke gewoonte om aan het vee graan van de allerbeste kwaliteit te voeren en tevens door algemeen voorkomende geheime branderijen, met als gevolg meer dronkenschap dan ooit. Bovendien zijn die branderijen zeer oneconomisch ingericht en verspillen zij groote hoeveelheden graan.

Ook van den nieuwen oogst mag volgens de Frkf. Ztg. niet veel worden verwacht. Gelukkig is weliswaar in den herfst van 1917 45 pCt. van den voor landbouw geschikten grond met wintergraan bezaaid, doch het binnenbrengen van den oogst zal een moeilijk op te lossen vraagstuk zijn. De boeren hebben de ont-eigening van den grond ongeveer beschouwd als eene vogelvrijverklaring van het groot-grondbezit. In Januari heeft een werkelijke boerenoorlog gewoed met verwoesting van landgoederen, voorraden, schuren en landbouwwerktuigen. Vernielde machines liggen bij de landgoederen verstrooid, trek- en fokdieren en melkvee zijn gestolen en grootendeels geslacht.

¹⁾ Men zie ook No. 109 en 113.

Ook zeer bezwaarlijk zal de uitzaai van het zomergraan zijn. Mannen zijn ruimschoots aanwezig, doch zij doen niets voor de bewerking van den onteigenden grond der grondbezitters. Wel zorgen zij voor den uitzaai op hun eigen grond, doch in den vreedstijd was $\frac{2}{3}$ van het uit de Oekraïne uitgevoerde graan van de groote landgoederen afkomstig. De oekraïnsche boer verkrijgt door zijn gebrek aan kennis en ervaring van zijn grond eenē veel geringere opbrengst dan de groote grondbezitters, zoodat zelfs, indien ook dit jaar alle grond bewerkt werd door de boeren, de graanopbrengst der Republiek veel kleiner zoude zijn dan vroeger. Het heet echter nu reeds vast te staan, dat slechts zeer weinig zomergraan zal worden uitgezaaid.

Ook de suikerproductie belooft zeer weinig. De suikerbieten worden in de Oekraïne hoofdzakelijk verbouwd door de groote grondbezitters en de suikerfabrieken zelve. De boeren verbouwen zeer weinig suikerbieten en bereiken tevens een zeer veel kleinere opbrengst per hectare.

De Frkf. Ztg. komt tot de conclusie, dat men in dit en het volgende jaar niet te groote verwachtingen van levering van landbouwproducten uit de Oekraïne dient te hebben.

Stand der cultures en uitvoer gedurende het vierde kwartaal 1917 in Suriname. ¹⁾ — Het Departement van den Landbouw te Paramaribo verstrekt de navolgende gegevens.

De uitvoer der voornaamste producten in het 4e kwartaal van 1917 bedroeg in vergelijking met dien in het 4e kwartaal van 1916 het navolgende, hetgeen voor de onderscheidene jaren voert tot het daarnevenstaande:

	4ekw.'17	4ekw.'16	1917	1916
Balata..... K.G.	511.672	458.653	1.034.211	925.410
Cacao	341.890	412.557	1.927.025	2.014.169
Koffie..... "	—	165.490	733.307	770.706
Suiker	1.989.539	3.209.351	11.210.209	8.249.770
Goud	Gram 362.548	202.650	701.342	886.458
Bacoven (versch) Bossen	439	—	1.678	23

Over het geheel genomen is de cultuurstand gemiddeld varieerende van vrij goed tot goed. Van cacao, koren, bananen en aardvruchten was de stand goed, van koffie en kokosnoten zelfs zeer goed. Van suiker was de stand vrij goed en van rubber slecht. Omtrent de verwachtingen van den oogst luidden de berichten als volgt: cacao, koren, aardvruchten en bananen goed, kokosnoten en koffie zeer goed, suiker vrij goed, rubber slecht.

¹⁾ Vergelijk No. 109, pag. 97.

Engelsche contracten, vóór den oorlog gesloten. — De britsche commissie, die onder voorzitterschap van Lord Buckmaster de quaestie van britsche contracten, die vóór het uitbreken van den oorlog gesloten waren en tengevolge van het uitbreken daarvan niet konden worden uitgevoerd, had te bestudeeren, is met haar onderzoek gereedgekomen. Hare bevindingen zijn nedergelegd in een „Witboek” (Cd. 8975), dat dezer dagen werd gepubliceerd. Hieronder volgt een uittreksel uit dit witboek. De commissie hoorde in het geheel 46 getuigen en behandelde ongeveer 600 contracten. Dit bewijst, in hoe groote mate de oorlog invloed heeft gehad op den handel en tevens, dat alleen, wanneer de betrokken partijen bereid zijn tot wederzijdsche tegemoetkoming, de mogelijkheid bestaat, groote moeilijkheden te omzeilen.

Het resultaat van het onderzoek is geenszins, gelijk door sommigen werd verwacht, dat de Commissie den raad geeft, de contracten op te zeggen. Ongeveer de helft er van werd gesloten, tusschen britsche onderdanen, die handeldrijven in het Vereenigd Koninkrijk zelf, terwijl de andere helft betrekking heeft op overeenkomsten tusschen britsche firma's eenerzijds

en onderdanen van geallieerde of bevriende-neutrale landen anderzijds. Speciaal een opzegging der contracten, die tot de laatstgenoemde rubriek behooren, zou kunnen leiden tot een groote schade van het britsch crediet, dat thans meer dan ooit noodig is tot wederopbouw van alle verloren relaties en tot neutralisatie van de geleden verliezen. Iedere poging, van wien dan ook, het britsche crediet, ten opzichte van het uitvoeren van gesloten contracten, te schaden, wat door het niet-nakomen daarvan zeker zou geschieden, moet thans, meer dan ooit, zorgvuldig worden vermeden.

De commissie is echter van oordeel, dat geen wetgeving van eenig land-op-zichzelf de internationale handelsbetrekkingen kan beschermen tegen de algemeene verwarring, die het gevolg is van den wereldoorlog. Derhalve verdient het aanbeveling er naar te streven, dat de verschillende regeeringen hieromtrent te zamen overleg plegen en een algemeenen grondslag vaststellen voor de behandeling van alle dergelijke vragen. Een internationale conventie of voor zoover het quaesties geldt, die tusschen britsche firma's en ondernemingen in andere deelen van het Rijk hangende zijn, een „Imperial Agreement”, kan in dit opzicht een goede basis voor een regeling vormen. Men zou dan wederkeerig de contracten met onderling goedvinden naar billijkheid kunnen wijzigen, zóó dat er geen reden tot klagen overbleef. Ten opzichte van binnenlandsche contracten wenscht de commissie geenerlei voorstellen te doen, zoolang niet bewezen is, dat de landswetten in dit opzicht tekort zijn geschoten.

Ten slotte meent de commissie, dat het niet aangaat uit de rijkskas [den buitenlandschen medecontractant?] schadevergoeding of tegemoetkoming in geleden schade te verleenen, zoolang niet bewezen is, dat die schade door direct optreden der regeering is veroorzaakt. In enkele weinige gevallen zou de commissie bereid zijn tot uitbetaling van een zeker bedrag over te gaan, doch enkel en alleen, wanneer dit zich bepaalt tot schadevergoeding. Tot het voorstellen van betalen of vergoeden van winstderving uit de openbare kas acht de commissie zich geenszins gerechtigd, noch het Rijk verplicht.

J. H. A.

Het Bankwezen van Britsch-Indië. — Het Britsch-Indisch Statistisch Bureau deed in 1915 eene uitgave het licht zien betreffende het bankwezen in dit gewest. Onlangs is van dit bureau een gecompriimeerd overzicht der onderwerpelijke aangelegenheid verschenen. Wij laten hieronder volgen een daaraan ontleende tabel der kapitalen en reserves — uitgedrukt in duizenden roepies — waarmede de instellingen der onderscheidene categorieën in het jaar 1916 te boek stonden.

	Kapitaal	Reserves	Totaal
Presidency Banks....	3,75,00	3,60,99	7,35,99
Exchange Banks	34,25,40	22,64,25	56,89,65
Voor naamste Indische			
Joint-Stock Banks	2,87,36	1,73,66	4,61,02
Kleinere Indische			
Joint-Stock Banks	51,77	11,50	63,27
Totaal....	41,39,53	28,10,40	69,49,93

Wij hebben de Engelsche namen voor de verschillende groepen overgenomen. Onder Presidency Banks verstaat men de drie van oudsher semi-officieele banken, welke in meerder opzicht in haar bewegingen door de wet beperkt zijn, ieder haar eigen ressort aangewezen hebben, en zaken van aanzienlijk grooteren omvang drijven dan de na te noemen Joint-Stock Banks. De Exchange Banks zijn banken, waarvan het hoofdkantoor buiten Britsch-Indië gevestigd is. Van het 10-tal is voor 5 een zeer belangrijk gedeelte van het arbeidsveld in Indië gelegen. Feitelijk kan dus niet het geheele kapitaal, onder dit hoofd vermeld, gerekend worden in het land in kwestie te opereeren. Tot de Indische Joint-Stock Banks worden gerekend de bankinstellingen, welke onder de Indian Companies Act vallen en haar hoofdkantoor in Britsch-Indië

hebben. De meeste vindt men verspreid door het Noord-Westen, met name in het Pendsjaab en in de Vereenigde Provinciën.

In de tabel zijn de banken verdeeld in één groep, met een minimaal volgestort kapitaal met reserves van 5 lakhs ¹⁾ roepies en een tweede groep, omvattende de kleinere banken, met een kapitaal tusschen de één en vijf lakhs roepies.

Behalve de in het overzichtsstaatje genoemde banken moeten nog vermeld worden de postspaarbanken met meer dan anderhalf miljoen inleggers en een deposito van ongeveer £ 6.250.000. Voorts bestaan er nog coöperatieve credietbanken van niet zeer groote beteekenis.

Men telt in Britsch-Indië 71 hoofd- en 267 bijkantoren van banken. Het aantal plaatsen, waar banken of filialen daarvan gevestigd zijn, bedraagt 153, d.i. 20 pCt. van het totaal aantal steden in Indië met een bevolking van 10.000 zielen of meer, volgens de telling van 1911. Er bestaan in Britsch-Indië 75 plaatsen met een bevolking van 50.000 zielen of meer. In 58 of 77 pCt. daarvan zijn banken gevestigd.

¹⁾ een lakh is 100.000 roepies.

De achtste Duitsche oorlogsleening. — Wolff verbreidt ambtelijk, dat de jongste Duitsche oorlogsleening — kleine collectieve intekeningen en een deel der deelneming te velde nog niet medegerekend — 14,5 milliard mark opgebracht heeft. Wij laten het staatje, opgenomen in No. 95, nu aangevuld met het laatste resultaat, hier nogmaals volgen.

Ie (Sept. 1914)	4.481	mill. mark
IIe (Mrt. 1915)	9.106	„ „
IIIe (Sept. 1915)	12.163	„ „
IVe (Mrt. 1916)	10.767	„ „
Ve (Sept. 1916)	10.699	„ „
VIe (Apr. 1917)	12.979	„ „
VIIe (Sept. 1917)	12.459	„ „
VIIIe (Apr. 1918)	14.550	„ „

Rond 87 milliard is dus tot op heden saamgeschraapt, d.i. ongeveer $\frac{1}{4}$ van het vóór den oorlog in Duitschland geschatte volksvermogen. De oorlogsuitgaven worden tot op heden 112 milliard geraamd.

„Renteneinkommen in einer Höhe, Rentenbezieher in einer Zahl sind damit geschaffen, als sollten wir ein Volk von Staatspensionären werden... Ein sehr grosser Bruchteil des Volkseinkommens wird künftigt nicht in die Reichskasse, aber durch die Reichskasse fliessen... Die gerade jetzt veröffentlichten Steuervorlagen sind ein Vorspiel dafür“ — aldus de Frankfurter Zeitung.

INGEZONDEN STUKKEN.

HET WETSONTWERP BETREFFENDE EEN NEDERLANDSCH HOOGOVEN-, STAAL- EN WALSBEDRIJF.

Reeds sinds geruimen tijd houdt de vraag of met hulp en steun van de Nederlandsche Regeering hier te lande een hoogoven-, staal- en walsbedrijf tot stand zal worden gebracht, de gemoederen bezig. ¹⁾

Den 27sten November a^o. p^o. is ten slotte aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal een wetsontwerp ingediend, bevattende in hoofdzaak het voorstel om den Staat der Nederlanden met f 7,5 miljoen te doen participeren in zoodanig hoogovenbedrijf, waarvan het totale aandelenkapitaal f 25 miljoen zal bedragen (f 500.000 preferent). De memorie van toelichting op dit wetsontwerp, de handtekening dragende van den Minister van Financiën is van een buitengewone soberheid en verstrekt geenerlei gegevens. Enkele algemeenheden als „vooraanstaande mannen uit de Nederlandsche zakenwereld“, „grootte beteekenis voor onze hoogontwikkelde metaalindustrie“, worden voldoende motiveering geacht voor de voorgestelde participatie.

¹⁾ [Het onderwerp werd in dit blad reeds aan de orde gebracht in de Nos. 95, 96, 97, 101, 102, 103. — Red.]

In verband met de soberheid van die toelichting was het Voorloopig Verslag der Kamer weinig vriendelijk. Vooral uitte zich de angst, dat de Staat eenmaal met f 7,5 miljoen in het nieuwe bedrijf deelgenomen hebbende, tot steeds verdere deelneming zou worden verplicht, ook en vooral wanneer de ten slotte verkregen resultaten aanmerkelijk minder gunstig zouden uitvallen, dan thans wordt verwacht en gehoopt. Nog sterker echter sprak de gerechtvaardigde vrees, dat door den voorgestelden vorm van Staatsbemoediging met een nieuwe en veelomvattende industrie, men onbewust den weg op gevredren zou worden van een ongewenscht protectionisme.

De memorie van antwoord verstrekt de voor een grondige beoordeeling van de onderwerpelijke aangelegenheid noodige gegevens evenmin als een korte nota, welke het gevoelen van den Minister van L., N. en H. aangeeft en de plannen van den ambtgenoot van Financiën ondersteunt, naar aanleiding van een verzoek der commissie van voorbereiding sedert nog door den laatstgenoemden Minister overgelegd.

Zal nu over eenige weken, wanneer de Tweede Kamer geroepen zal zijn om, steunende op de gegevens, welke haar ten dienste staan, een beslissing te nemen in de vragen waar het hier om gaat, dat college ook werkelijk een waardevol oordeel ter zake kunnen vellen? Voor een toestemmende beslissing ontbreken de meest noodige gegevens ten eenen male, slechts een afkeurend votum lijkt ons mogelijk, want hoe sympathiek de oprichting in Nederland van een zuiver Nederlandsch Hoogoven-, Staal- en Walsbedrijf ook moge wezen, de vorm van hulpverlening is zoodanig, dat daarmede het Nederlandsche volk en de reeds bestaande Nederlandsche industrie over het algemeen niet zijn gebaat; integendeel. Deze stelling dient bewezen te worden.

Wanneer men zonder chauvinisme, vanuit een zuiver commercieel standpunt, alle verrichtingen nagaat, welke aan het onderwerpelijke wetsontwerp zijn voorafgegaan, dan ziet men, dat eenige vooraanstaande mannen uit de Nederlandsche zakenwereld, „die voor een deel tot de belanghebbenden behooren“ ¹⁾ zich te zamen hebben verbonden om te trachten een nationaal hoogoven-, staal- en walsbedrijf tot stand te brengen. Aan de kapitaalcracht van de combinatie behoeft niet getwijfeld te worden, terwijl daarin verder de meest verschillende industrieën zijn vertegenwoordigd.

Terwijl nu deze combinatie werkzaam was om het noodige kapitaal bijeen te brengen, werd reeds vernomen, dat nauwe aaneensluiting met den Staat der Nederlanden zou worden gezocht, zoodat zeer zeker velen van de outsiders hun medewerking hebben toegezegd in het idée, dat de voorontwerpen, enz., door of vanwege het syndicaat samengesteld, van staatswege aan het oordeel van onafhankelijke deskundigen zouden worden onderworpen. Zoodanig nader onderzoek heeft niet plaats gehad en men beschikt dus over niet anders dan over de gegevens van het oorspronkelijke syndicaat, ook als oprichters bij het tot stand komen der onderneming geïnteresseerd (restitutie van alle voorbereidings- en oprichtingskosten tot een ongelimiteerd bedrag en mededeeling in de winst). Deze nalatigheid van de Regeering moet zeker bij velen een gevoel van onrust hebben gewekt en wij behooren tot hen, die ten eerste betreuren, dat de Regeering zoodoende aan haar tegenstanders een zeer scherp wapen in de hand heeft gegeven. ²⁾

¹⁾ Handelingen 1917-1918. Gedrukte stukken No. 268 Voorloopig Verslag bldz. 1.

²⁾ Waren de gegevens van het syndicaat in handen gesteld van een commissie van hoogleraren van Handels- en Technische H. S., dan had men binnen korten tijd een objectieve en waardevolle beoordeeling van het geheel kunnen hebben.

Voor deze beschouwingen willen wij echter vóórstellen, dat werkelijk de door het voorbereidingssyndicaat verzamelde gegevens in technischen, economischen en commercieelen zin volledig den toets eener deskundige critiek kunnen doorstaan; wij wenschen zelfs ook de mogelijkheid te aanvaarden, dat de Minister van Financiën inderdaad deze veelal geheel of gedeeltelijk technische vraagstukken voldoende heeft kunnen beoordeelen, om de indiening van het wetsontwerp, nagenoeg zonder toelichting, te rechtvaardigen. Toch behoeven dan enkele punten nog nadere opheldering.

De vraag of de ligging van Nederland voor het ontworpen hoogovenbedrijf gunstig mag worden geacht, dient naar onze meening volmondig toestemmend beantwoord te worden, evenals de vraag of de afzet van de eindproducten bij behoorlijke prijzen verzekerd mag heeten. Wat deze onderdeelen van het vraagstuk betreft, onderschrijven wij volkomen de gunstige meening, welke hierover o.m. door den heer K. in zijn sympathieke verhandelingen in dit tijdschrift van 5 en 12 December a. p. is uitgesproken.

Andere vragen, welke gesteld dienen te worden, zijn echter de volgende: Hoe komt men aan de grondstoffen voor het nieuwe bedrijf, kolen en ijzererts? De voor gebruik geschikte kolen worden waarschijnlijk wel in voldoende hoeveelheid in den eigen bodem gevonden, maar het erts? In dit verband vermeenmen wij te mogen verwijzen naar een artikel van de hand van Prof. I. P. de Vooy, ter aanbeveling van het onderwerpelijke Regeeringsvoorstel gepubliceerd in „De Ingenieur” van 6 April 1918, waarin zoo treffend het navolgende is geschreven:

„En ieder, die het geheel der moderne technisch toegeruste industrie overziet in den gecompliceerden onderlingen samenhang, kent haar afhankelijkheid van kolen en ijzer. Wie die beide bezit en de productie daarvan beheerscht, heeft de macht om de industrie omhoog te voeren.”¹⁾

En verder:

„Maar bovendien wie waarborgt, dat in komende tijden onze door den oorlog verarmde bureu bereid zullen zijn om het kolen- en ijzervoedsel voor onze industrie af te staan zonder een schatting te vragen? Is de wereld er niet vol van, dat de Staat ter eigen instandhouding het uiterste gebruik zal moeten gaan maken van de economische machtmiddelen, die hij in zijn grondstoffen bezit?”²⁾

Men kan de hoogst pessimistische gevoelens, welke nopens de toekomst van een hoogovenbedrijf, door deze woorden van Prof. De Vooy worden gewekt, slechts van zich afzetten door het oog gevestigd te houden op de voordeelige geografische ligging van Nederland voor de nieuwe industrie, en op de omstandigheid, dat bij een juiste keuze van het fabrieks-emplacement voor de distributie van de eindproducten het binnenlandsche fabrikaat alle voordeelen kan hebben van een schitterend net van waterwegen. De mogelijkheid blijft zeer wel bestaan, dat de afhankelijkheid van het buitenland het nieuwe bedrijf niet al te sterk in ongunstigen zin zal beïnvloeden.

Wat echter in deze wel den doorslag geeft en bij de beantwoording van de vraag, op welke wijze de Nederlandsche hoogovens aan het noodige erts zullen komen niet uit het oog mag worden verloren, is de omstandigheid, dat die ertswinning — zij moge nog niet uit een politiek oogpunt gemonopoliseerd wezen — op vele punten reeds sterk geconcentreerd is en gedurende de laatste jaren ook van Engelsche zijde krachtig op een belangenconcentratie is aangestuurd. Men denke in deze, wat vroegere jaren betreft, slechts een oogenblik aan de moeiten en kosten, welke de bekende Gebroeders Mannesmann zich destijds hebben moeten getroosten om erts uit Tunis en Marokko te verkrijgen, ten einde een zekere

onafhankelijkheid van hun nationale kartels te bevechten.¹⁾

Willen dus de Nederlandsche hoogovens verzekerd zijn van hun toekomst, dan dienen zij in de eerste plaats staat te kunnen maken op de productie van een of meer ijzermijnen en dan verder, in deze tijden meer dan ooit, tevens op de schepen, welke die productie herwaarts zullen vervoeren. Eerst dan is, bij voldoende grooten opzet van het geheel, de bestaansmogelijkheid van een hoogovenbedrijf zoodanig vastgelegd, dat ook zonder ongewenscht protectionistische maatregelen van Regeeringswege, een dergelijk bedrijf met goede kans op succes den concurrentiestrijd tegen machtige buitenlandsche concerns kan aanbinden.

Wat men nu echter van den opzet van het onderwerpelijke hoogovenbedrijf heeft mogen vernemen, leert geenszins, dat met de hiervoren aangegeven eerste vereischten voor welslagen voldoende rekening is gehouden. Men moge misschien in de samenstelling van het syndicaat eenigen waarborg willen zien, dat de afhankelijkheid van het ijzererts en van zijn toevoer, zich niet al te sterk zal doen gevoelen, een hoogst omvangrijk bedrijf op die wijze aan handen en voeten gebonden, aan enkelen over te leveren, getuigt toch zeker niet van dien scherpen commerciëelen blik, welke voor het welslagen van het geheel noodzakelijk is. Vooral is zoodanige gestie voor den Staat als participant niet toelaatbaar, waar die Staat de aangewezen partij is, om een groot deel van de kwade kansen op te vangen.

Vooropstellende, dat de 23 à 24 miljoen gulden, welke na bestrijding der oprichtings- en voorbereidingskosten voor de inrichting van een krachtig hoogovenbedrijf en wat daaraan annex is, voldoende zullen wezen — iets wat wij voor ons in deze tijden van industriële concentratie vooralsnog ten sterkste betwijfelen — kunnen toch van dat bedrijf geen bevredigende resultaten worden verwacht, waar aan de eerste vereischten voor een onafhankelijke en krachtige ontwikkeling niet is voldaan. Door dezen ijzeren reus op een leemen voetstuk te stellen, is de opzet van het geheel veroordeeld.

Beschouwen wij thans meer speciaal de wijze, waarop de Staat der Nederlanden in de nieuwe onderneming zal participeeren, dan is ook daarbij een eerste vereischte, dat men zich vrij weet te houden van chauvinistische overwegingen. Met koel verstand dient van elken maatregel het vóór en tegen gewikt te worden, zonder dat men zich door het zwaaien met de nationale vlag van de wijs laat brengen.²⁾ Zoodanige houding zal aan velen weinig sympathiek zijn, maar is zij ten slotte niet de eenig juiste, welke vooral in de moeilijke tijden, die wij tegemoet gaan, zeker niet mag worden verlaten?

Stelt men zich op dit eenig juiste standpunt, dan dient allereerst de vraag beantwoord te worden of er redenen bestaan om aan een hoogovenbedrijf van Staatswege steun te verleenen. Die vraag kan in algemeenen zin bevestigend beantwoord worden, mits... geen andere nationale belangen van zoodanigen steun de dupe worden. Met deze grondgedachte, is, naar ons voorkomt, in het ter behandeling aangeboden wetsvoorstel geenerlei rekening gehouden.

Wij willen ook op dit punt aan het nieuw ontworpen bedrijf the benefit of the doubt geven, zooals wij zulks ook op andere punten hebben gedaan. Wij willen eens aannemen, dat het bedrijf, zooals het is opgezet, niet allerlei protectionistische maatregelen zal behoeven om levensvatbaar te worden en zich staande te houden, maar zelfs met dit aan te nemen,

1) Aan hen, die zich de geschiedenis van het Agadir-incident nog herinneren, zal dit stukje geschiedenis van ijzer-politiek wel niet vreemd wezen.

2) In dit verband verwijzen wij bijv. naar de afscheidsrede van den Utrechtschen hoogleeraar d'Aulnis d. B., gedeeltelijk opgenomen in de Economist van 1917.

1) Wij spatieeren.

is medewerking van den Staat in den gekozen vorm nog ongewenscht, want wie waarborgt, dat het nieuwe hoogovenbedrijf ten goede zal komen aan alle Nederlandsche staal- en ijzerverbruikers, zonder onderscheid van personen of relaties? Op dit punt geven de statuten geenerlei bepalingen, terwijl ook de „Regeeringscommissaris”, welke aangewezen zal worden, te dien opzichte volkomen machteloos is. Er is dus zeker rekening mede te houden, dat ten slotte een kleine groep van machthebbers, ten opzichte van vele anderen gefavoriseerd zal worden.

Zulk een gevaar, met allen aanleve van hetzelfde, is zeker niet denkbeeldig en in dit verband behoeven wij niet eens te herinneren aan het ontstaan en de werking van de anti-trust-wetgeving in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, doch kunnen volstaan met voorbeelden uit eigen land. Wij herinneren bijv. slechts aan de verhandeling van den vroegeren hoogleeraar in de Staathuishoudkunde en de Statistiek aan de Universiteit van Amsterdam, M. r. M. W. F. T r e u b in zijn overbekend artikel „Staats-exploïtatie onzer Spoorwegen” in „Vragen des Tijds” van 1898.

Daar heet het o.m.:

„Toch is het le secret de Polichinelle, dat het toezicht hier zoowel als in andere landen met particuliere spoorwegexploïtatie machteloos is den spoorwegmaatschappijen te beletten favours te verleenen door geheime overeenkomsten te sluiten, vrachtrestitutes te verleenen en dergelijke.”

Wat nu niettegenstaande wettelijke bepalingen ter zake en een uitgebreiden dienst van het toezicht bij de spoorwegen geschiedt, zal zeker bij het hoogovenbedrijf, zonder wet en zonder toezicht niet uitblijven. Dat daarbij voornamelijk een kleine kring van machthebbers, door de van haar afhankelijke directie en commissarissen, een extra voordeelige — men is zelfs, meer of minder geneigd te spreken van een monopolistische — positie zal gaan innemen, valt niet te betwijfelen.

Men zal ons tegenwerpen, dat deze monopolistische werking zich slechts weinig zal kunnen doen gevoelen in verband met de concurrentie van het buitenland. Aan dat argument kan zekere waarde niet worden ontzegd; men overschatte de betekenis er van echter niet. Immers, tegenwoordig vindt het buitenland hier een open markt. De openbare inschrijvingen voor leverantiën hier te lande en voor Indië waarborgen aan een ieder, ook aan hem die nog geen relaties in de Nederlandsche industriële wereld bezit, een goede kans op afzet van zijn producten. Alle voorwaarden voor een ruim aanbod van het buitenland zijn tegenwoordig vervuld. Zoodra het Nederlandsche hoogovenbedrijf in werking komt, verandert deze toestand. Ook Indië zal dan wel zonder meer bij de hulpverlening aan het nieuwe bedrijf worden betrokken en de openbare inschrijvingen, waar ook buitenlanders een goede kans van slagen hebben, zullen tot het verleden gaan behooren. De Nederlandsche markt, aanmerkelijk minder ruim geworden, zal zeer veel van haar aantrekkelijkheid verliezen en de Nederlander, die vrij wil zijn van zijn nationale bedrijf, omdat dit hem niet naar wensch kan of wil bedienen, zal moeten gaan zoeken, waar hem vroeger aangeboden werd.

Wanneer nu zoodanige toestand ontstond, doordat een bepaalde groep van personen door kracht, energie en uithoudingsvermogen, zich een gefavoriseerde positie weet te verwerven, dan zouden wij er tot op zekere hoogte vrede mede kunnen hebben. Elke andere groep toch, zou zich door haar kracht en haar energie diezelfde positie kunnen verwerven en een gezonde concurrentie binnen de landsgrenzen zou er het verblijvende gevolg van kunnen wezen. Maar hoogst ongewenscht lijkt het ons, dat de Staat zijn medewerking gaat verleenen om één bepaalde groep van staal- en ijzerconsumenten in een bevoorrechte positie te brengen, daardoor elke andere groep van

zulk een positie buitensluit en dit alles feitelijk ten koste van alle Nederlandsche staal- en ijzerverbruikers, buiten, den inner Ring van het nieuwe bedrijf.

Op een tweetal onderdeelen van het onderwerpelijke vraagstuk moge alsnog kortelings de aandacht gevestigd worden. In de eerste plaats de vorm, welke voor de op te richten vennootschap gekozen is, in zoo verre, dat een preferent aandeelenkapitaal van niet meer dan f 500.000, een negen en veertig maal zoo groot aandeelenkapitaal van f 24,5 miljoen beheerscht. Kan de Staat medewerken om zoodanige toestanden in het leven te roepen? Het valt helaas niet te ontkennen, dat ons vennootschappen- en vereenigingsrecht op zeer veel punten buitengewoon verouderd is, zelfs zoo, dat een ingrijpende wijziging niet lang meer kan uitblijven. Men kan echter niet aannemen, dat bij die wijzigingen, toestanden bestendig blijven, waarbij een kleine groep van personen zich als overmachtig kan doen gelden, zonder dat een beroep op den rechter (zooals bijv. in het Pruisische Gewerkschaftsrecht) openstaat, wanneer de financiële belangen van de meerderheid op schromelijke wijze worden geschaad. Had nu met deze mogelijkheid, waar de Staat zonder moeite in kon grijpen, ook niet thans reeds rekening gehouden moeten worden? De verzekering van het nationale karakter der onderneming had ook wel op andere wijze verkregen kunnen zijn dan door deze splitsing van het kapitaal, meer wijzende op oligarchische dan op nationale belangen.

Ten slotte meenen wij nog de aandacht te moeten vestigen op de wijze, waarop de Staat zijn medewerking in de nieuwe onderneming zal verleenen. Tegenover een deelneming met f 7,5 miljoen in het gewone aandeelenkapitaal staat het recht om een Regeeringscommissaris aan te wijzen, beschikkende over een minderheid van stemmen in de vergadering van preferente aandeelhouders. Het is duidelijk, dat het woord „tegenover” hier minder juist is gebruikt en de steun bestaat èn in een deelneming in het aandeelenkapitaal èn in de aanwijzing van een Regeeringscommissaris. Deze toch heeft op de productie geenerlei invloed; zijn voornaamste functie zal wel bestaan in het regelen van de verhouding, tusschen het hoogovenbedrijf eenerzijds en den Staat-consument anderzijds.

Met de toestanden hier te lande, eenerzijds een dikwerf lastige en critiseerende Tweede Kamer, anderzijds ambtenaren zonder rechtszekerheid, die de ijzerproducten van den financieel geïnteresseerden Staat moeten beoordeelen of veroordeelen, lijkt het ons zeer waarschijnlijk, dat de belangen van den Staat-consument, wel eens deelrijk in het gedrang zouden kunnen raken. Dergelijke demoraliseerende lapmiddelen wreken zich ten slotte het meeste op het bedrijf zelf.

Toen destijds ruchtbaar werd, dat de plannen om hier te lande een hoogoven-, staal- en walsbedrijf tot stand te brengen, vasteren vorm begonnen aan te nemen, hebben wij die berichten met groote vreugde begroet. De geografische ligging van Nederland, de tegenwoordige ontwikkeling van onze industrie, de durf van onze reeders, de standing van onze technici en kooplieden, het verstandelijke peil van de beschikbare arbeidskrachten, zijn alle evenveel waarborgen voor het welslagen van vele industriëen op Nederlandschen bodem. Wij voor ons hebben er ons steeds over verwonderd, dat de industriële vlucht, welke Nederland in de laatste jaren vóór den wereldoorlog genomen heeft, niet nog veel grooter geweest is en persoonlijk hebben wij dat verschijnsel slechts kunnen verklaren uit de omstandigheid, dat tot nu toe het juridische element in onze bankierswereld overheerschend geweest is. Uit angst voor en onbekendheid met technische vraagstukken is daar-

door veel Nederlandsch geld, dat in Nederlandsche industriën een rendabele belegging had kunnen vinden, naar het buitenland verhuisd en is daar voor een aanmerkelijk gedeelte verloren of veradministreerd. Hoogst verblijdend was daarom voor ons het teeken, dat men op industrieel gebied langzamerhand ook in het groot ging durven aanpakken. Om die redenen spijt het ons, dat voor een bedrijf, als het onderwerpelijke, hetwelk voor Nederland van zoo groote betekenis is, een o.i. onjuiste opzet is gekozen en men een vorm van hulpverlening heeft gezocht, welke zeker niet in het belang is van den Lande en waarschijnlijk ook niet van het beschouwde bedrijf. Op de voorgestelde wijze zal toch de Staatshulp niet anders dan verslappend kunnen werken.

E. P. WELLENSTEIN.

16 April 1918.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, April 1918.

H. J. Westerling, De Weduwen- en Weezenfondsen onder toezicht van het Rijk II; S. L. Langendijk, Een Rijksaanschaffingsbureau (R.A.B.); H. T. Hoven, De eerste post van de oudste rekeningen van Dordrecht.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Maart 1918.

R. Stolzmann, Die soziale Theorie der Verteilung und des Wertes; P. Mombert, Produktive und unproduktive Arbeit; O. Jöklinger, Genossenschaften oder freier Handel; J. Müller, Die durch den Krieg hervorgerufenen Gesetze, u.s.w. (VII). Miscellen: H. Goldschmidt, Die Bedeutung des Deutschen Ausland-Museums und Instituts als wirtschaftliche Organisation; E. Schultze, Teuerungspreise in den Vereinigten Staaten in dem jetzigen und in früheren Kriegen; R. Hennig, Die bisherige Entwicklung des Panamakanals; H. Köppe, Die Tarifverträge im Deutschen Reich am Ende des Jahres 1915; R. v. Erdberg, Wohlfahrtspflege, Caritas und soziale Arbeit; W. Feld, Arbeiterinnenkinder und ihre Beaufsichtigung.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, 1 April 1918.

Dr. Curth, Französische Schiffahrtspolitik während des Krieges mit besonderer Berücksichtigung der deutschen Interessen; R. Junge, Die Spedition in Russisch-Turkestan 1901—1914; Dr. L. Schulman, Handel und Verkehr in Syrien, 2. Der Verkehr; Dr. A. Sokolowsky, Der Kormoran *) in seinen Beziehungen zur menschlichen Wirtschaft. Bij de „Chronik und Archivalien“: Dr. W. Pothmann, Der Ausbau des Hafens van Havre seit 1895; Dr. R. Hennig, Die Fortschritte des europäischen Eisenbahnwesens im Jahre 1916; Dr. W. Schweer, Opium Weltproduktion und -Preise.

*) De cormoran, Phalacrocorax, is een soort schollebaar.

Tijdschrift van den Nederlandschen Werkloosheids-Raad. — Amsterdam, April 1918.

Bevat o.a.: *Mej. Mr. E. C. van Dorp*, Praeadvies over de vraag: in hoeverre wordt de nationale markt beïnvloed door den stand der wisselkoersen en welke maatregelen kunnen ter verbetering worden genomen, indien deze stand die markt ongunstig beïnvloedt?

De Jaarbeurs. — Utrecht, 15 April 1918.

Bevat o.a.: *W. Graadt van Roggen*, Het eerste, vaste Jaarbeursgebouw.

Een uiteenzetting der plannen, vergezeld van een schets-teekening van het gebouw en van de voorloopige plattegronden.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Vordering van vee. Blijkens bericht van het B.M.V. laat de levering van vee door de boeren

nog zeer veel te wenschen over. Komt hierin niet spoedig verbetering, dan zal tot algemeene vordering moeten worden overgegaan.

Vette kalveren. Maximumprijzen zijn vastgesteld voor vette kalveren, levend gewicht. Deze kalveren zullen door bemiddeling van het Rundveekantoor aan de gemeenten kunnen worden geleverd ten behoeve van ziekenhuizen en krankzinnigen en, voor zooveel noodig, ten behoeve van thuis verpleegde zieken.

Boter. Teneinde grooter opslag van boter, dan met een normaal verbruik overeenkomt, te voorkomen, heeft de Minister van Landbouw, onder intrekking der beschikking van 6 dezer, verboden de aflevering van boter door producenten, tenzij met machtiging van de Botervereeniging. Bij de beschikking van 22 September 1917 werd vervoer van 5 K.G. boter uitgesloten; die hoeveelheid is thans teruggebracht tot 1 K.G.

Rantsoeneering van vetten. Met ingang van een nader te bepalen datum zal worden overgegaan tot de invoering eener rantsoeneering van vetten. Er zal dan slechts één bepaalde soort margarine vervaardigd worden (prijs 50 cents per ½ K.G.), die in de plaats komt van bak- en braadvet, normaal-margarine en andere goedkoope soorten margarine; verder mélange A met 25 pCt. boter, mélange B met 50 pCt. boter (de rest margarine) en natuurboter (prijs f 1,60 per ½ K.G.) (Zie het overzicht in het nummer van 20 Maart). De vetten zullen uitsluitend op bons van Rijksvet- of -boterkaarten verkrijgbaar zijn en het rantsoen wordt vastgesteld op 250 gram per hoofd per week, kinderen beneden het jaar niet meegerekend. Ieder kan kiezen voor welk der vier soorten vet hij een kaart, die 3 maanden geldig blijft, wil ontvangen. Voor het vet in spijzen, verstrekt door hotels, restaurants, enz. moeten eveneens vetbons ingenomen worden, terwijl voor vreemdelingen dagkaarten verkrijgbaar worden gesteld. Koek- en banketbakkerijen krijgen vet buiten de rantsoeneering op de basis van 25 pCt. van hun normaal verbruik.

Regeling voor consumptiemelk. De Minister van Landbouw heeft vastgesteld eene regeling voor de consumptiemelkvoorziening in den a.s. zomer, die met 1 Mei in werking treedt. De prijzen voor consumptiemelk, boter, kaas en zoogenaamde industriemelk worden zoodanig vastgesteld, dat de voortbrenging van consumptiemelk wordt aangemoedigd, en die van zuivel en melkproducten wordt geremd. Voor industriemelk bedraagt de maximum-groothandelsprijs 1 cent per liter minder dan voor consumptiemelk. Voorts is het, behoudens vergunning, verboden room te vervoeren of af te leveren, met een hooger vetgehalte dan 10 pCt.; volle melk te verwerken tot melkpoeder of gecondenseerde melk; en aan kaasfabrieken of fabrieken van melkproducten om volle melk of ten deele afgeroomde melk te verwerken tot kaas met hooger vetgehalte dan 20 pCt. vet in de droge stof.

Eieren en pluimvee. Voor versche eieren zijn opnieuw maximumprijzen vastgesteld in groot-, tusschen- en kleinhandel. De kleinhandelsprijs bedraagt 14 cent per stuk. Teneinde paal en perk te stellen aan het afslachten van den pluimveestapel, in de hand gewerkt door de hoge prijzen bij den vleesch-nood voor dit vee geldend, is verboden de aflevering en het vervoer van alle hennen en hanen. Van levende hanen en van geslachte hanen, mits kop, pooten en sporen daarbij nog aanwezig zijn, kan vervoer en aflevering plaats hebben.

Verbouw van voedingsgewassen. Aan het verzoek van sommige burgemeesters om aard-appelen, peulvruchten en groenten, welke zij in hunne gemeente zouden willen doen verbouwen, te mogen behouden ten behoeve der gemeentenaren boven het regeeringsrantsoen, kan zonder meer niet worden gedaan. Bepaald is echter, dat gemeentebesturen, welke voornemens zijn de genoemde artikelen te verbouwen

op gronden, welke tot dusver nog niet voor den verbouw van voedingsgewassen gebezigd werden, met inbegrip van grasland, zooveel van de opbrengst van dien verbouw zal worden gelaten als noodig is om het regeeringsrantsoen der verbouwde producten per hoofd van dat deel der bevolking, dat niet zelf de producten verbouwt, tot een nader vast te stellen normaal-rantsoen aan te vullen.

Haver, gerst en veldboonen. Alle haver, gerst en veldboonen, welke aan landbouwers voor voeding van eigen vee en paarden zijn gelaten, moeten, voor zoover nog niet vervoerd, na 30 Juni a.s. onverwijld bij de Regeeringscommissarissen voor de Rijksgraanverzameling worden ingeleverd.

Stikstofhoudende meststoffen. Door den Minister van Landbouw is ingesteld een Commissie van Advies inzake de bereiding van stikstofhoudende meststoffen.

Tarwewaterbrood. De maximumprijs voor tarwewaterbrood is met ingang van 16 dezer vastgesteld op 36 ct. per K.G., of 14½ ct. per 400 gram; voor onder rabbinaal toezicht gebakken brood zijn die prijzen resp. 1 en ½ cent hooger.

Broodkaarten voor één week. Met ingang van 27 dezer zullen de broodkaarten voorlopig geldig zijn voor een tijdvak van 7 dagen; op iedere bon zal slechts de helft van de hoeveelheid brood kunnen worden gekocht, welke daarop is aangegeven.

Regeeringsvisch. In verband met de hooge vischprijzen in den vrijen handel en de verhoogde exploitatiekosten der stoomkustvischers zijn de inkooprijzen voor regeeringsvisch, wat schol betreft, verhoogd.

Zeevisch. Het B.M.V. wijst er op, dat men zich in het algemeen geen te groote illusies moet maken over de zeevischerij als een bron van volksvoeding.

Thee en koffie. In verband met de vermindering der aanwezige voorraden koffie zal na 1 Mei per bon slechts ½ ons koffie in de 14 dagen verstrekt worden. Aangezien op de resteerende bons der oude kaarten waarschijnlijk nog thee ontvangen zal kunnen worden, wijst het B.M.V. op de wenschelijkheid deze kaarten zorgvuldig te bewaren.

Zeepaflevering. Met ingang van 15 Mei a.s. is verboden de aflevering en het vervoer van harde zeep en zeepoeder, met uitzondering van toiletzeep, scheerzeep en medicinale zeep, welke op 15 Mei reeds door fabrikanten zijn afgezonderd.

Huiden, leder en schoenen. Nieuwe regelen zijn vastgesteld inzake distributie van huiden en leder; aan fabrikanten van schoenen, leestklaar schoenwerk en van lederwaren mag alleen leder geleverd worden, voor zoover er naar het oordeel van het R. D. H. L. behoefte bestaat aan nieuwen aanmaak. Voorts kan den fabrikanten de verplichting worden opgelegd een bepaald aantal *standaardschoenen* te maken van een bepaalde soort in een bepaald tijdvak. Voor die *standaardschoenen* zijn nadere bepalingen vastgesteld en prijzen bepaald.

Lompen. Teneinde aan de industrie van producten, waaraan behoefte bestaat, lompen ter beschikking te kunnen stellen in hoeveelheden tegen billijke prijzen, is met oogenblikkelijken ingang verboden de aflevering en het vervoer van lompen en worden prijzen hiervoor vastgesteld. De Commissie van Advies inzake lompen is ontbonden en ingesteld een *Rijksbureau voor Lompen*.

Formaline. Verboden is de aflevering en het vervoer van formaline, met uitzondering van hoeveelheden van ten hoogste 100 gram, welke op recept of voor geneeskundig gebruik worden afgeleverd.

Zwavel. Het verbod tot aflevering en vervoer van zwavel is niet van toepassing op hoeveelheden van ten hoogste 2½ K.G., af te leveren door apothekers en drogisten.

Vervoer van schoenen. Het vervoer over de post van schoenen en leestklaar schoenwerk is thans weder toegelaten zonder consent.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	20 April 1918	20 Juli 1914
Ned. Bank	{ Disc. Wissels. 4½ sedert 1 Juli '15 Bel. Binn. Eff. 4½ " " '15 Vrsch. in R.C. 5½ " " 19 Aug. '14	3½ sedert 23 Mrt. '14 4 " " 23 " '14 5 " " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " " 5 Apr. '17	3 " " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " " 23 Dec. '14	4 " " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " " 21 Aug. '14	3½ " " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " " 12 Apr. '15	4 " " 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 " " 27 Juli '14	5 " " 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " " 9 " '15	5 " " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	7 " " 20 Mrt. '14	4½ " " 6 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4½ " " 31 Dec. '14	3½ " " 19 " '14
Bank van Italië	5 " " 10 Jan. '18	5 " " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3½-4½	—
Javasche Bank	3½ " " 1 Aug. '09	3½ " " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call. money
20 Apr. '18	2¼-7/8	3½	3½/10	4-5/8	—	4½-5 1)
15-20 " '18	2½-3	3½-4¼	3½/10	4-5/8	—	2½-4-5
8-13 " '18	2½-3	4-5/4	3½/10	4-5/8	—	1½-5½
2-6 " '18	2½-3¼	4½-5½	3½-5/8	4-5/8	—	2½-4
16-21 Ap. '17	1½-2¼	2-½	4½/10-1½	4-5/8	—	2½-3
17-20 Ap. '16	1½-3/4	3¾-4	4½/10	4½-5/8	—	2-½
20-24 Jul. '14	3½-5/10	2½-3¼	2½-3¼	2½-1/2	2¾	1¾-2½

1) Noteering van 19 April.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De eerste dag der week bracht weder een scherpe daling voor alle wissels op de oorlogvoerende. Londen daalde van 10.16 tot 10.03, Berlijn van 41.90 tot 41.65, Parijs, New York en Weenen daarmede in overeenstemming. In het verdere verloop der week bleven deze koersen ongeveer gehandhaafd, met dit onderscheid, dat de entente-wissels 's morgens vast en 's middags flauw en de centrale wissels 's morgens flauw en daarentegen 's middags vast waren.

De neutrale wissels toonden met uitzondering van Madrid niet veel verandering; Skandinavië was eerder iets teruglopend. Madrid maakte belangrijke sprongen. Aanvankelijk had de rijzing der vorige week nog sterken voortgang, zoodat 63.— bereikt werd, hoofdzakelijk doordat de notering van Londen in Madrid beduidend terugliep. In Zwitserland was de stijging veel geringer, zoodat eenig aanbod van die zijde den koers spoedig weder deed dalen. Slot circa 56.50.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	St. Petersburg 1)	New York 1)
15 April 1918 ..	10.04	36.95	41.75	26.65	—	2.11
16 " 1918 ..	10.01	36.80	41.75	26.70	—	2.10
17 " 1918 ..	10.02	36.95	41.80	26.87½	—	2.10½
18 " 1918 ..	10.04	37.—	41.75	26.85	—	2.10½
19 " 1918 ..	10.04½	37.05	41.70	26.87½	—	2.10¾
20 " 1918 ..	10.04	37.—	41.65	26.80	—	2.10½
Laagste d. w. 1)	10.—	36.70	41.47½	26.40	—	2.10
Hoogste " " 1)	10.16	37.50	41.90	26.95	—	2.14
13 April 1918 ..	10.16	37.50	41.92½	26.85	—	2.13
6 " 1918 ..	10.08	37.10	41.70	26.65	—	2.12
Muntpariteit ..	12.10½	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48¾

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Stock-holm ^{*)}	Kopen-hagen ^{*)}	Chris-tiana ¹⁾	Zwitser-land ^{*)}	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
15 Apr. 1918	71.50	66.25	67.20	49.70	59.50	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{3}{4}$
16 " 1918	71.75	66.30	67.05	49.80	60.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{3}{4}$
17 " 1918	71.70	66.25	67.—	49.65	60.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{3}{4}$
18 " 1918	71.55	66.10	67.10	49.70	60.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{3}{4}$
19 " 1918	71.50	66.10	66.92 $\frac{1}{2}$	49.72 $\frac{1}{2}$	58.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{3}{4}$
20 " 1918	71.45	66.10	66.90	49.80	56.50	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{3}{4}$
L'ste d. w. ¹⁾	71.35	65.80	66.80	49.55	55.—	99 $\frac{3}{4}$
H'ste " " 1)	71.80	66.30	67.30	50.05	63.—	100 $\frac{1}{2}$
13 Apr. 1918	71.65	66.25	67.15	50.—	57.—	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{3}{4}$
6 " 1918	72.10	66.75	67.50	50.20	55.25	99 $\frac{3}{4}$ -100 $\frac{3}{4}$
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in £ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterdam (in cents per gld.)
20 April 1918	4.76.45	5.72 $\frac{1}{8}$	nom.	47 $\frac{1}{4}$
Laagste d. week..	4.76.45	5.72	—	46 $\frac{1}{2}$
Hoogste " " ..	4.76.45	5.72 $\frac{3}{8}$	—	47 $\frac{1}{4}$
13 April 1918	4.76.45	5.72	nom.	46 $\frac{3}{4}$
6 " 1918	4.76.45	5.72 $\frac{1}{2}$	nom.	46 $\frac{3}{4}$
Muntpariteit	4.86.67	5.18 $\frac{1}{4}$	95 $\frac{1}{4}$	40 $\frac{3}{10}$

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	5 Maart 1918	2 April 1918	Tijdsperk 3-5 April 1918		5 April 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië...	Piast. p. £	97 $\frac{7}{10}$	97 $\frac{7}{10}$	97 $\frac{7}{10}$	97 $\frac{7}{10}$	97 $\frac{7}{10}$
B. Aires	d.p.gd.pes.	50 $\frac{1}{2}$	51	50 $\frac{1}{4}$	51 $\frac{1}{2}$	50 $\frac{3}{4}$
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/5 $\frac{1}{32}$	1/5 $\frac{1}{32}$	1'5	1-5 $\frac{1}{16}$	1-5 $\frac{1}{32}$
Hongkong ..	id. p. \$	2/11 $\frac{3}{4}$	3'0 $\frac{7}{8}$	3'0 $\frac{3}{4}$	3/0 $\frac{3}{4}$	3'0 $\frac{3}{4}$
Lissabon	d.p.escudo	29 $\frac{1}{8}$	28 $\frac{1}{4}$	27 $\frac{7}{8}$	28 $\frac{7}{8}$	28 $\frac{3}{8}$
Madrid	Peset. p. £	19.46	18.52	18.27	18.49	18.28
Montevideo..	d.p.peso	59 $\frac{1}{2}$	63	62 $\frac{1}{2}$	64	63 $\frac{1}{2}$
Montreal....	\$ per £	4.81 $\frac{1}{4}$	4.83 $\frac{3}{4}$	4.83 $\frac{3}{8}$	4.85	4.84 $\frac{3}{4}$
Petrograd ..	R. p. £ 10	nom.	nom.	nom.	nom.	nom.
R.d.Janeiro ¹⁾	d.p.milr.	13 $\frac{10}{32}$	13 $\frac{11}{32}$	13 $\frac{10}{32}$	13 $\frac{9}{16}$	13 $\frac{9}{16}$
Rome	Lires p. £	42.63	41.78	41.80	41.95	41.90
Shanghai ..	sh/d.p.tael	4/3	4'4 $\frac{3}{4}$	4/4	4/4	4/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4	2/3 $\frac{3}{4}$	2/3 $\frac{1}{2}$	2'4	2/3 $\frac{3}{4}$
Valparaiso ¹⁾	d.p.pap.p.	14 $\frac{25}{32}$	15 $\frac{1}{16}$	15 $\frac{1}{16}$	15 $\frac{13}{32}$	15 $\frac{13}{32}$
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/2 $\frac{1}{32}$	2/2 $\frac{1}{16}$	2/2	2/2 $\frac{1}{16}$	2/2 $\frac{1}{16}$

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen. te New York

20 April 1918.....	48 $\frac{1}{4}$	97 $\frac{3}{4}$
13 " 1918.....	46 $\frac{1}{4}$	93 $\frac{3}{8}$
6 " 1918.....	45 $\frac{3}{8}$	91 $\frac{3}{8}$
30 Maart 1918.....	45 $\frac{3}{8}$ 1)	92 $\frac{1}{8}$
23 " 1918.....	46	92 $\frac{7}{8}$
16 " 1918.....	43	86 $\frac{1}{2}$
17 April 1917.....	36 $\frac{9}{16}$	73 $\frac{3}{8}$
20 April 1916.....	31 $\frac{3}{16}$	65 $\frac{3}{8}$
20 Juli 1914.....	24 $\frac{11}{16}$	54 $\frac{1}{8}$

1) Noteering van 28 Maart.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 20 April 1918.

Activa.

Binnenl. Wis- (H.-bk. f 23.719.316,— $\frac{1}{2}$	
enz., Prom., (B.-bk. " 95.000,—	
enz. in disc. (Ag.sch. " 12.732.804,03 $\frac{1}{2}$	f 36.547.120,04.
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef. f 8.242.776,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. " ..	8.242.776,—
Beleeningen (H.-bk. f 62.197.800,90 $\frac{1}{2}$	
incl. vrsch. (B.-bk. " 5.185.249,87 $\frac{1}{2}$	
in rek.-crt. (Ag.sch. " 48.193.281,79	
op onderp. f 115.576.332,57	
Op Effecten f 113.643.832,57	
Op Goederen en Spec. " 1.932.500,—	115.576.332,57
Voorschotten a. h. Rijk	8.348.336,03 $\frac{1}{2}$
Munt en Muntmateriaal	
Munt, Goud f 91.456.520,—	
Muntmat., Goud .. ,637.989.537,10 $\frac{1}{2}$	
f 729.446.057,10 $\frac{1}{2}$	
„ Munt, Zilver, enz. „ 7.157.524,33	
„ Muntmat., Zilver .. „ —	736.603.581,43 $\frac{1}{2}$
Effecten	
Bel.v. h. Res.fonds.. f 5.150.192,50	
id. van $\frac{1}{2}$ v. h. kapit. „ 3.950.039,62 $\frac{1}{2}$	9.100.232,12 $\frac{1}{2}$
Geb. en Meub. der Bank	1.465.000,—
Diverse rekeningen	89.169.957,07
f 1.005.053.335,27 $\frac{1}{2}$	

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.234.534,18 $\frac{1}{2}$
Bankbiljetten in omloop	895.117.350,—
Bankassignatiën in omloop.....	3.057.802,97
Rekening-Courant saldo's:	
Van het Rijk..... f —	
Van anderen	72.718.316,76 $\frac{1}{2}$
Diverse rekeningen	8.925.331,35 $\frac{1}{2}$
f 1.005.053.335,27 $\frac{1}{2}$	
Beschikbaar metaalsaldo..... f 541.716.911,94 $\frac{1}{2}$	
Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking ..	347.538.217,99 $\frac{1}{2}$
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	2.708.584.555,—
Verschillen met den vorigen weekstand:	
	Meer Minder
Disconto's	22.725,— 49.636,74 $\frac{1}{2}$
Buitenlandsche wissels.....	22.725,—
Beleeningen	3.881.926,51
Goud	706.263,64
Zilver	22.268,09 $\frac{1}{2}$
Bankbiljetten	206.380,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	771.173,08

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
20 April 1918	729.446	7.158	895.117	75.776
13 " 1918	730.152	7.135	894.911	75.711
6 " 1918	721.397	7.154	893.899	64.320
30 Maart 1918	722.184	7.285	889.692	59.943
23 " 1918	723.051	7.337	864.373	66.509
16 " 1918	723.807	7.323	858.394	58.834
9 " 1918	722.096	7.225	859.317	65.835
2 " 1918	723.746	7.240	870.334	71.288
23 Febr. 1918	714.679	7.295	845.856	83.485
16 " 1918	716.341	7.275	854.035	90.845
9 " 1918	716.432	7.278	859.834	99.821
2 " 1918	707.609	7.275	892.087	58.386
26 Jan. 1918	707.000	7.176	871.586	77.132
21 April 1917	591.059	6.900	755.256	79.160
22 April 1916	528.602	1.541	651.675	92.819
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks			
20 Apr. 1918	36.547	18.000	115.576	541.717	76
13 " 1918	36.597	—	111.694	542.401	76
6 " 1918	29.243	10.000	115.118	536.216	76
30 Mrt. 1918	19.165	—	115.737	538.809	77
23 " 1918	20.822	—	108.980	543.478	78
16 " 1918	21.714	—	103.580	546.945	80
9 " 1918	24.064	—	111.170	543.537	79
2 " 1918	26.363	—	124.022	541.907	78
23 Febr. 1918	30.574	—	116.030	535.386	78
16 " 1918	24.090	—	139.462	533.877	77
9 " 1918	30.120	8.000	145.838	531.013	75
2 " 1918	80.657	66.000	90.157	524.005	75
26 Jan. 1918	76.114	53.000	90.515	523.613	75
21 Apr. 1917	78.980	62.000	89.044	430.156	72
22 Apr. 1916	94.275	73.000	74.023	380.477	71
25 Juli 1914	64.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	20 April 1918	13 April 1918
Aan schatkistpromessen..	f 65.970.000,—	f 64.970.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	" 18.000.000,—	" —
Aan schatkistbiljetten ..	" 68.749.000,—	" 68.787.000,—
Aan zilverbons	" 29.638.932,50	" 29.349.960,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Sedert 18 Maart 1918 worden slechts de telegraphisch hier te lande ontvaangen totaalcijfers der obligo's en der uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo medegedeeld.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opsch. schulden
13 April 1918....	***	***	245.800	
6 " 1918....	***	***	241.000	
30 Maart 1918....	***	***	233.700	
25 " 1918....	***	***	239.100	
22 Dec. 1917....	86.793	18.123	171.712	60.038
14 April 1917....	72.946	23.313	154.847	34.191
15 April 1916....	49.343	33.399	143.021	28.416
25 Juli 1914 ...	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
13 Apr. 1918		128.000	***	***	61.200	***
6 " 1918		119.300	***	***	63.900	***
30 Mrt. 1918		116.800	***	***	64.700	***
25 " 1918		117.900	***	***	62.900	***
22 Dec. 1917	7.146	33.467	68.469	23.666	58.566	45
14 Apr. 1917	6.790	38.941	47.688	6.468	58.551	51
15 Apr. 1916	6.330	17.233	41.327	28.858	48.455	48
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ¹⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.

²⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Dio. rekeningen ¹⁾
9 Febr. 1918 ..	609	1.250	923	1.094	505
2 " 1918 ..	616	1.192	1.013	1.089	475
26 Jan. 1918 ..	631	1.157	1.043	1.099	429
19 " 1918 ..	630	1.185	1.038	1.106	432
12 " 1918 ..	619	1.187	1.103	1.116	505
5 " 1918 ..	594	1.226	1.074	1.132	444
10 Febr. 1917 ..	714	1.104	986	958	449
12 Febr. 1916 ..	886	922	1.021	924	663
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
18 April 1918	60.997	47.885	***	***	***
10 " 1918	60.436	47.881	***	***	***
3 " 1918	61.429	47.998	230.851	28.500	206.366
27 Mrt. 1918	60.611	47.817	228.149	28.500	202.855
19 April 1917	55.065	38.112	152.031	28.500	119.748
19 April 1916	57.965	34.032	113.742	28.500	75.718
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-percentage ¹⁾
18 Apr. '18	58.313	105.951	39.952	138.232	31.562	17,17
10 " '18	56.868	102.069	40.078	132.194	31.005	18,—
3 " '18	59.300	113.487	36.288	150.273	31.881	17,09
27 Mrt. '18	55.951	112.356	43.843	137.549	31.244	17,22
19 Apr. '17	37.575	124.044	54.768	124.539	35.403	19,74
19 Apr. '16	33.188	87.906	59.179	86.646	42.383	29 $\frac{1}{8}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-percentage ¹⁾
15 April 1918	2.528.188	2.408.777	1.468.466	11.727.198	34
7 " 1918	2.527.515	2.408.727	1.529.559	11.917.046	34
31 Mrt. 1918	2.526.876	2.408.530	1.546.759	11.977.807	34
23 " 1918	2.526.110	2.408.381	1.349.443	11.399.211	34
14 April 1917	2.548.665	2.532.285	444.062	8.359.554	36
15 April 1916	2.504.734	2.461.070	809.227	6.534.347	51
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Cr.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
15 April 1918	13.964.814	7.375.418	8.390.600	1.455.200
7 " 1918	15.202.759	7.595.003	8.534.300	1.517.900
31 Mrt. 1918	16.034.259	9.029.669	***	1.536.500
23 " 1918	13.469.103	7.129.206	8.093.400	1.336.300
14 April 1917	9.552.276	4.691.812	4.286.900	428.300
15 April 1916	5.226.117	1.857.823	2.029.000	771.400
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Roebel.

Data n. st.	Goud	Te goed i/h buitenland	Zilver	Schat-kistbil-jetten	Dis-conto's en beleeningen	Circulatie	Rek. Courant
5 Nov. '17	1.292	2.309	178	15.507	2.177	18.917	2.698
29 Oct. '17	1.295	2.309	178	15.222	2.155	18.062	2.726
21 " '17	1.296	2.309	168	14.479	2.071	17.859	2.715
13 " '17	1.297	2.309	155	14.098	2.150	17.290	2.721
5 Nov. '16	1.556	2.055	110	6.014	798	7.935	1.770
5 Nov. '15	1.604	35	26	3.119	1.249	5.054	1.397
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
18 Apr. '18	5.377.742	2.037.108	253.576	***	15.350.000
11 „ '18	5.376.311	2.037.108	255.133	1.221.420	15.100.000
4 „ '18	5.375.025	2.037.108	254.966	1.173.865	14.800.000
28 Mrt. '18	5.373.546	2.037.108	255.425	1.139.495	14.000.000
19 Apr. '17	5.232.489	1.947.672	257.913	792.194	9.900.000
20 Apr. '16	4.899.442	—	359.701	735.935	7.100.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren.	Rek. Crt. Staat
	1.441.244	1.099.553	1.101.999	26.231.771	3.213.506	41.975
	1.583.266	1.100.825	1.128.573	26.086.784	3.296.955	57.184
	1.816.691	1.103.381	1.113.936	25.847.834	3.126.344	83.912
	1.328.218	1.105.289	1.102.857	25.179.323	2.808.557	47.275
	495.166	1.257.047	1.169.429	19.001.719	2.442.450	97.237
	418.905	1.599.655	1.223.768	15.239.423	2.036.614	77.855
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buiten. saldi	Beleening van buiten. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Crt. saldi
18 April '18	806.161	98.446	480.000	130.285	1.227.362	233.173
11 „ '18	803.027	98.409	480.000	128.200	1.273.170	226.438
4 „ '18	754.233	98.385	480.000	127.739	1.228.608	221.808
21 Maart '18	751.396	98.257	480.000	142.294	1.225.663	236.887
21 April '17	374.759	86.661	480.000	68.647	899.438	100.760
19 April '16	207.928	58.341	480.000	63.239	654.228	152.323

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
1 Febr. '18	1.717.022	801.139	52.500	58.435	1.236.101
25 Jan. '18	1.726.507	813.785	52.500	56.252	1.234.934
18 „ '18	1.729.470	816.437	52.500	54.837	1.238.797
11 „ '18	1.696.830	803.969	52.500	51.201	1.242.199
2 Febr. '17	795.834	275.909	—	12.185	260.030

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekkingspercentage 1)	Percent. Gouddekking circulatie
1 Febr. '18	896.583	1.854.486	72.621	—	—
25 Jan. '18	901.574	1.849.086	72.439	61,5	65,9
18 „ '18	861.292	1.913.899	71.938	61,0	65,9
11 „ '18	829.375	1.779.726	71.603	61,8	64,7
2 Febr. '17	107.819	814.443	55.725	—	—

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
25 Jan. '18	671	11.527.048	1.199.201	10.777.154	1.399.748
18 „ '18	662	11.425.833	1.147.274	10.618.473	1.361.800
11 „ '18	659	11.297.581	1.202.389	10.853.548	1.348.698
4 „ '18	640	11.235.168	1.193.952	10.697.106	1.460.927
28 Dec. '17	630	10.853.941	1.161.823	10.383.805	1.321.944

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 22 April 1918.

Naast den oorlog op militair gebied woedt de strijd op economisch en financieel terrein en deze is waarlijk niet minder fel. Gedurende de laatste weken is vooral in Duitschland deze strijd scherper naar voren getreden. Reeds was het bekend, dat onmiddellijk na het sluiten van de inschrijving op de achtste oorlogsleening nieuwe voorstellen op belastinggebied gedaan zouden worden; alleen wist men nog niet, welke objecten hierdoor getroffen zouden worden en welke hoogte de nieuwe belastingen zouden bereiken. Een en ander is thans bekend geworden en de geweldige bedragen, gepaard gaande aan de verscheidenheid van opnieuw belaste of wel hooger belaste onderwerpen zijn waarlijk in staat geweest een deprimeerenden invloed op de beurs te Berlijn uit te oefenen. Dat dit nochtans niet in zeer beteekenende mate het geval is geweest, is uitsluitend toe te schrijven aan het succes der boven gereleveerde achtste oorlogsleening, welke voorloopig totaal wordt aangegeven met het bedrag van 14.550 miljoen Mark. Met deze som overtreft zij verre al hare voorgangers; het grootste bedrag werd bij de zesde leening behaald, toen voor een totaal van Mk. 12.979 miljoen werd ingeschreven.

Nu de oorlog echter zoo lang duurt en nog steeds het einde niet te voorzien is, was men bij onze Oostelijke burenen wel verplicht naar middelen om te zien, om den voortdurend stijgenden rentelasten, voortvloeiend uit de successievelijke leningen, alsmede den overigen met den oorlog samenhangenden kosten het hoofd te bieden. Langzamerhand is wel duidelijk geworden, dat na het einde van den strijd vrijwel geen enkel land in conditie zal zijn een enigszins met de uitgegeven geweldige bedragen in overeenstemming zijnde oorlogsschatting op te brengen, zoodat het woord van oud-minister Hefferich, dat „niet wij, doch onze vijanden den looden last der milliarden met zich zullen medeslepen” vermoedelijk niet bewaarheid zal kunnen worden. Uit deze gewijzigde opvatting werd echter tevens de noodzakelijkheid geboren, in eigen kring naar de noodzakelijke geldmiddelen te zoeken. Een poging hiertoe wordt thans in het werk gesteld door invoering van talrijke nieuwe en door verhooging van verschillende reeds bestaande belastingen. Wij laten hier een opgave van deze belastingen volgen, waarbij wij tevens aangeven, welke bedragen aan nieuw geld de regeering uit de opbrengsten denkt te ontvangen:

Oorlogsbelasting van vennootschappen	Mk. 600.000.000
Beursbelasting, enz.	214.000.000
Omzet- en luxebelasting	1.000.000.000
Verhooging van het posttarief	125.000.000
Brandewijnmonopolie	650.000.000
Bierbelasting	340.000.000
Wijnbelasting	105.000.000
Champagnebelasting	20.000.000
Mineraalwaterbelasting	50.000.000
Belasting op koffie, thee, cacao en chocolade	75.000.000

Al deze ontwerpen zullen voorloopig stof genoeg geven tot discussies en polemieken in de dagbladen en tijdschriften; ook ter beurze worden de voorstellen begrijpelijkerwijze met groote belangstelling besproken. Vooral de belastingen, die meer direct het economisch en het beursverkeer raken, trekken thans reeds de aandacht. Van de beursbelasting vreest men, dat zij den handel zeer sterk zal doen inkrimpen; voor een particulier b.v. zijn de kosten, aan een transactie (aan- en verkoop) van Mk. 10.000 van een fonds, genoteerd op 400 pCt., verbonden, niet minder dan Mk. 480 of circa 5 pCt. Ook neemt men aan, dat de belasting op den omzet, d.w.z. in hoofdzaak op de renterekeningen der banken, een blijvende verhooging van den rentevoet met zich zal brengen, wijl zoowel geldgevers als geldnemers van tevoren reeds rekening met de te betalen belasting zullen houden. Deze laatste heffing was echter noodig in verband met de beursbelasting omdat anders verschillende personen, die gewoonlijk hun beschikbare gelden aan den handel in fondsen besteden, er anders toe gebracht zouden worden, deze kapitalen tegen rentevergoeding in deposito of rekeningcourant af te staan, waardoor de fiscus een groot deel der voor hem bestemde gelden niet zou ontvangen. Bij de thans voorgestelde maatregelen wordt geen belastingvoordeel van betekenis behaald, hetzij men de gelden voor den beurshandel aanwendt, hetzij men ze den bankinstellingen ter beschikking biedt.

Ondanks de pessimistische vooruitzichten echter, die men ten aanzien van de werking der nieuwe heffingen op het beursverkeer koesterde, de beurs, als reeds gezegd, niet ongeanimeerd gestemd. Ten deele moet dit worden toege-

schreven aan markttechnische omstandigheden; met het oog op de te verwachten voorstellen waren n.l. vele blanco-posities in het leven geroepen, die thans geliquideerd werden. In het bijzonder was dit het geval voor de montaan-aandeelen, waarvan Bochimier en Luxemburger vooral sterk in koers konden montereen. Voor een ander deel echter is de oorzaak van de betere stemming te zoeken behalve in den uitslag der inschrijving op de oorlogsleening (waarop wij hiervoren reeds wezen) in aankopen, op vrij groote schaal door kapitaalcrachtigen uitgevoerd, welke transacties thans nog tot de oude voorwaarden kunnen geschieden. Ter beurze verwacht men zelfs, dat gedurende een drietal maanden eerder een toename van de omzetten, gepaard gaande aan betere koersen, zal worden aanschouwd, omdat de nieuwe belastingen niet vóór Augustus ingevoerd zullen worden. Overigens was men zich van de portée der heffingen nog niet goed bewust, zoodat men in het bijzonder die belastingen, die niet direct het beursverkeer raakten, vrijwel uit het oog verloor en den invloed, die van de invoering kan uitgaan, niet bij de beschouwingen in aanmerking nam. Ook zijn er enkele fondsen aan te wijzen, die juist tengevolge van de nieuwe belastingen tot hooger prijs werden gezocht; zoo o.a. aandeelen in glasfabrieken. Men nam aan, dat de invoering van het brandewijnmonopolie het verbruik van wijn in flesschen zal doen toenemen, hetgeen dan ongetwijfeld een grootere vraag voor het product der glasfabrieken te voorschijn zou roepen.

Ook te Weenen is de beurs beter van toon en is zij uit de maandenlange apathie eenigszins ontwaakt. De hoofdoorzaak voor deze gewijzigde tendenz moet wel gevonden worden in de successen der Centrale legers op het Westelijk oorlogstoneel en in de hierdoor weder opgewekte hoop, toch nog een definitieve overwinning voor de landen van Midden-Europa te bewerkstelligen. Andere redenen toch zijn niet gemakkelijk aan te toonen. Voor de industrie in het algemeen beteekent de oorlog reeds lang niet meer de voortzetting der hoogconjunctuur, die in den aanvang van den wereldkrijg in het leven werd geroepen. Integendeel brengt de krijg, behoudens enkele uitzonderingen, een verscherping van de meest ernstige storingen in het bedrijf, gepaard gaande met verhoogde productiekosten, waardoor thans reeds vele ondernemingen niet meer in staat waren de uitkeeringen van 1915 en 1916 te handhaven. Deze verhooging der productiekosten en de door het ge- en verbruik voortgezette waardevermindering van machines, installaties, fabrieksemplacementen, enz. zal vermoedelijk nog verder doorwerken in de eerste tijden na den vrede, wanneer de diverse ondernemingen niet meer in de gelegenheid zullen zijn, al hun kosten te verhalen op den grootafnemer van thans, den Staat. Bovendien beteekent de voortduur van den krijg een verscherping van de belastingen; van de geweldige hoogte dezer heffingen ook in Oostenrijk-Hongarije geven reeds de balanssen over 1917 van enkele ondernemingen een beeld, hoewel dit nog niet zeer nauwkeurig is. Ter beurze verheelt men zich deze omstandigheden niet en lang zijn zij de oorzaak van de groote lusteloosheid in den handel geweest. Behalve de militaire resultaten aan het Westfront hebben echter ook de uiterst mooie balanscijfers der banken tot de thans doorgebroken betere stemming medegewerkt. Ook bij de bankinstellingen zijn weliswaar de kosten buitengewoon sterk gestegen, doch hier vormen de winsten een voldoende tegenwicht, voornamelijk als gevolg van de zeer aanzienlijke liquide middelen, die door het publiek tegen lage rentevergoeding ter beschikking worden gesteld. Voorts worden de ongunstige vooruitzichten voor de tijden na den vrede hier niet gekoesterd, daar vooral in de eerste vredesperiode het bankbedrijf vermoedelijk in het centrum van den economischen wederopbouw zal worden gesteld. Behalve deze overwegingen van serieuzen en zakelijken aard, zijn echter speculatieve elementen aan de verhooging van het algemeene koerspeil niet vreemd; het bewijs hiervoor wordt geleverd door het feit, dat de opwaartsche beweging van uit Budapest is aangevangen, waar de speculatiezucht over het geheel veel grooter is dan te Weenen. Hierbij kwam ook weder de markttechnische factor van contraminaposities, waarmee men thans op vrijwel alle beurzen rekening heeft te houden. Aan dekkingsaankopen mag dan ook wel de sterke koersverheffing in aandeelen Alpine-Montan, evenals in enkele andere aandeelen der ijzerindustrie worden toegeschreven. Wij brengen in dit verband in herinnering de ook in deze kolommen gereleveerde voorvallen ten aanzien van de aandeelen der Holz A. G. Goetz; thans is gebleken, dat het aantal in blanco verkochte aandeelen, waarvan dekking op het oogenblik niet mogelijk is, 2800 bedraagt. Indien dit reeds het geval is in een fonds, dat tot de „bijwaarden” gerekend moet worden, kan men zich een voorstelling vormen van de blanco posities in de hoofdsorten. Met be-

trekking tot de Goetzaandeelen heeft het beursbestuur de regeling thans voor onbepaalde tijd uitgesteld; inmiddels mogen slechts contante affaires plaats hebben.

De geldmarkt te Weenen is wat stroeover geworden, voornamelijk tengevolge van de uitgifte door de Oostenrijksch-Hongaarsche Bank van „Kassenscheine”, die met $3\frac{1}{2}$ pCt. disconto voor een driemaandschen en met 4 pCt. voor een zesmaandschen termijn beschikbaar worden gesteld. Deze uitgifte werd gemotiveerd met de mededeeling, dat zij geschiedde, om den bankbiljetten-omloop geen verdere uitbreiding te doen ondergaan. Het valt echter te betwijfelen, of dit doel zal worden bereikt; wel worden de „Kassenscheine” gezocht als beleggings-materiaal voor tijdelijke liquide middelen uit de kringen van handel en industrie.

In scherpe tegenstelling tot de optimistische houding van de beurzen te Berlijn en te Weenen, staat de tendenz op de markten van de landen der geallieerde mogendheden. Te Parijs weerspiegelt zich voornamelijk de beschieting der stad in een geweldige toename van wissels op korten termijn bij de Banque de France; deze wissels zijn door de vluchtende goed-geplaatste bevolking ter incasso achtergelaten, nadat zij zooveel mogelijk haar bezit liquide had gemaakt. De handel ter beurze, die thans in de kelders van het beursgebouw plaats vindt, is vrijwel nihil te noemen; ook de omzetten in Russische fondsen zijn sterk verminderd, nu de Minister van Financiën niet tot betaling der coupons wenschte over te gaan, alvorens hij hiervoor de toestemming van het parlement heeft verkregen. Allereerst bestaat een groote verkoopdrang, die echter in het koerspeil niet tot uitdrukking komt, daar de meeste fondsen geen koper kunnen vinden, waardoor geen noteringen tot stand kunnen komen. Deze ontstentenis van koopers heeft de stad Parijs reeds aanleiding gegeven haar geldbehoefte te dekken door een leening ad fr. 198 millioen op te nemen bij het Crédit Foncier de France, waarvoor haar een rentevergoeding ad 6,85 pCt. in rekening wordt gebracht. In iets betere houding bevinden zich de aandeelen in Braziliaansche spoorweg-ondernemingen, die door de Fransch-Braziliaansche overeenkomst in eenigszins gunstiger conditie zijn gekomen. Zeer sterk aangeboden daarentegen zijn koperwaarden, waartoe de speech van den voorzitter der Rio Tinto niet weinig medegewerkt heeft.

Ook de beurs te Londen heeft in de achter ons liggende berichtperiode niet veel aanleiding tot optimistische beschouwingen gegeven. Bovendien is de geheele handel reeds sedert het begin van den oorlog voortdurend achteruitgegaan. Omtrent den innerlijken toestand van de beurs geeft het jaarbericht van het bestuur eenige interessante beschouwingen. Het ledental (inclusief bedienden) is sedert het uitbreken van den oorlog van 7276 tot 5785 achteruitgegaan; van dit aantal bevinden zich 3011 in actieven dienst, terwijl 1050 zijn in munitie- en andere werkplaatsen aangesteld. Voorts heeft een groot aantal zich aangemeld voor vrijwillige diensten, terwijl 561 leden boven 61 jaren oud zijn en derhalve vrijgesteld van alle diensten. De netto-ontvangsten der beurs liepen van £ 194.690 in 1914 terug tot £ 13.867 in 1917; het dividend op de aandeelen werd verminderd van £ 10.— op £ 1.—.

Van buitenlandsche staatsfondsen waren Russische waarden zeer sterk aangeboden, in verband met de schorsing der rente-betaling; Engelsche spoorwegaandeelen zijn ongeanimeerd gebleven. Rubber- en petroleumwaarden daarentegen hebben slechts geringe wijzigingen aangetoond.

De beurs te New York heeft, hoewel behoorende tot de „geassocieerde” markten, over het geheel een meer opgewekt verloop gehad. De mededeelingen vanwege het bestuur der U.S. Steel Corporation hebben in niet geringe mate hiertoe medegewerkt. De heer Gary toch deelde mede, dat voor verlaging van het dividend geen vrees behoefde te bestaan, indien slechts de tegenwoordige staalprijsen gehandhaafd konden worden. Waar dit ten minste het geval zal zijn tot begin Juni en waar de Trust bovendien met 91 pCt. harer volle capaciteit werkt, is het begrijpelijk, dat deze mededeelingen met een hausse-beweging beantwoord zijn. Of hierbij echter kunstmatige factoren hebben medegewerkt, valt bij de summere berichtgeving van tegenwoordig niet dadelijk te constateeren. Wel verluide, dat een „pool” tot aankoop van Steelshares was gevormd, doch in welke mate dit samenhangt met bona-fide aankopen, dan wel met pogingen om de gansche markt te steunen als tegenwicht tegen de niet zeer opwekkende berichten van het Fransche front, zal ook de naaste toekomst slechts kunnen uitwijzen. Voor den kunstmatigen opzet spreken wel enkele factoren, met name de omstandigheid, dat in de overige soorten slechts geringe omzetten werden bereikt, gepaard gaande aan kleine koersvariatiën.

Te o' n z e n t heeft de beurs een zeer lusteloos aanzien gehad voor bijna alle rubrieken. Onze inheemsche staats-

fondsen blijven, ondanks de lagere notering voor prolongatierende en de over het geheel ruimere geldmarkt, bij voortdurend aangeboden, zoodat het verwachte herstel zich nog steeds niet heeft kunnen inzetten. De pessimistische beschouwingen van den Minister van Financiën, den heer Treur, hebben zeer sterk tot deze houding bijgedragen. Meer zelfs dan de beschouwingen op het gebied der internationale politiek, die overigens ook niet van alle onrust vrij te pleiten zijn. Een bewijs hiervoor is te vinden in de omstandigheid, dat thans ook de 4 pCt. en 4½ pCt. gemeentelijke leeningen vrij gevoelig in koers zijn gedaald, hoewel de 5 pCt. obligaties hun peil op zeer bevredigende hoogte hebben kunnen handhaven.

Van de buitenlandse schorten hebben Russische fondsen op enkele dagen sterk de aandacht kunnen trekken. De aanleiding hiertoe vormde een gerucht, als zoudt bij de discussies hiertoe de economische overeenkomst met Duitsland de positie van het Nederlandsch bezit aan Russische fondsen ter sprake zijn gekomen, in zoverre dit bezit naar voren werd geschoven als betalingsmiddel bij eventuele leveranties van graan uit de Oekraïne door bemiddeling van Duitsland. Hoewel noch een officieele bevestiging, noch een ontkenning van dit gerucht ter beurze bekend is geworden, werd slechts in de kringen der speculatie eenig geloof hieraan geslagen; bij meer bezadigde overweging kwam men tot de ontdekking, dat de hier vermelde geruchten vermoedelijk eendeels hun oorsprong vonden in de recente debatten in ons Parlement, waar eenige vertegenwoordigers op de mogelijkheid van graan-voorziening uit Rusland wezen en anderdeels in de mededeeling van onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, den heer Loudon, in zijn Memorie van Antwoord, waarin melding gemaakt werd van een opdracht aan onzen gezant te Berlijn ter zake van het bepleiten van zekere rechten voor enkele Russische (of, juister gezegd, Oekraïnsche) leeningen, die door Deutsche bankiershuizen te onzent zijn geïntroduceerd. Bovendien werd in de instructie aan den gezant de nadruk gelegd op de reeds uitgesproken bereidwilligheid van de Oekraïnsche Republiek om een pro-rata deel van de voor dit land opgenomen leeningen voor productieve doeleinden, voor hare rekening te nemen, onder welk deel zonder eenigen twijfel ook eenig Hollandsch bezit is te rangschikken. Ondanks de commenteerende beschouwingen echter verlaten Russische waarden voor enkele maanden (als Russen Hope en 1880) de berichtsperiode op een iets hooger niveau. In de overige buitenlandse staatsfondsen kwam slechts sporadisch handel tot stand.

	16 Apr.	19 Apr.	22 Apr.	Rijzing of daling.	
4 1/2 % Ned. W. Schuld	94	92 7/8	92 13/16	- 1 3/16	
4 1/2 % " " " " " " " "	1916	94	93 1/16	- 1 3/16	
4 % " " " " " " " "	1916	87	87 7/8	86 1/2	- 1/2
3 1/2 % " " " " " " " "	77	75	75	- 2	
3 % " " " " " " " "	67 7/8	66 11/16	66 1/4	- 1 5/8	
2 1/2 % Cert. N. W. S.	57 7/16	56 3/8	56 1/2	- 1 3/16	
5 % Oost.-Indië 1915	96 1/2	96	95 15/16	- 1/16	
4 % Hongarije Goud	47	47	49	+ 2	
4 % Oostenr. Kronenrente	42 3/8	42 11/16	42 1/4	- 3/8	
5 % Rusland 1906	27 1/2	27 1/16	28	+ 1/2	
4 1/2 % Iwangoorod Dombro	26	25 1/4	25 1/2	- 1/2	
4 % Rusland Cons. 1880	21 1/16	21 1/16	23 7/16	+ 2 3/8	
4 % Rusl. bij Hope & Co.	23 7/16	24	26 1/4	+ 2 13/16	
4 % Servië 1895	30	30	30		
5 % Brazilië 1895	57 1/4	57 1/4	57 1/4		

Van de lokale markten hielden *scheepvaartwaarden* zich vrij goed op peil. In enkele beschouwingen in de financiële pers werd twijfel geopperd aan de vroeger uitgesproken onderstelling, dat de vrachtvergoeding voor de door de associeerde Regeeringen gerequireerde schepen ad 35 sh. per ton, als een netto-vergoeding zou zijn bedoeld. Men koesterde de vrees, dat van deze vergoeding de gages der bemanningen, enz. afgetrokken zouden moeten worden, m.a.w. dat de vergoeding als „time-charter”-betaling zou zijn bedoeld. Navrage bij de directies van eenige reederijen heeft echter, zoodat niet de zekerheid, dan toch de zeer groote waarschijnlijkheid in het leven geroepen, dat de huur ad 35 sh. als netto-betaling is bedoeld, waardoor dan ook het koersniveau van scheepvaart-aandeelen zich vrij goed kon handhaven, ondanks de débacle op de andere lokale markten aan onze beurs.

	16 Apr.	19 Apr.	22 Apr.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	394	389 1/2	389	- 5
" " " „gem. Eig.	379	371 1/2	369 1/8	- 9 7/8
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	300	299	295	- 5
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	180 1/2	180 1/2	180 1/2	
Hollandsche Stoomboot-Mij.	214 1/2	213	210 1/4	- 4 1/4

	16 Apr.	19 Apr.	22 Apr.	Rijzing of daling.
Java-China-Japan-Lijn	246	239	240 1/4	- 5 1/4
Kon. Hollandsche Lloyd	173	163 1/2	162	- 11
Kon. Ned. Stoomboot-Mij.	235 1/4	232 1/8	236	+ 3/4
Kon. Paketvaart-Mij.	245 3/4	241 1/2	236 1/2	- 9 1/4
Maatschappij Zeevaart	345	345	345	
Nederl. Scheepvaart-Unie	235	231 3/8	227 3/4	- 7 1/4
Rotterdamsche Lloyd	253 1/2	246	242	- 11 1/2
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	431	431	431	
" " „Nederland”	252	247 1/2	244	- 8
" " „Noordzee”	229 1/2	221 1/2	220 1/8	- 9
" " „Oostzee”	399	-	-	

Voorraan de *tabakmarkt* heeft een geweldige aderlating ondergaan. Het bericht, dat de directies dachten aan inkrimping van den aanplant voor 1919, heeft, hoewel een uitvoering van dit plan nog in een eenigszins verwijderd verschiet ligt, een koersdaling op groote schaal tengevolge gehad. Enkele weken geleden liepen ter beurze reeds geruchten dienaangaande, waarvan dan ook aandeelen Deli-Batavia, Deli-Maatschappij, Senembah, enz., reeds de dupe werden, doch de meer algemeene verspreiding van dit gerucht bracht Zaterdag j.l. en vooral heden zeer groote verkooporders aan de markt, waartegenover niet steeds voldoende vraag kon worden gesteld. Aanvankelijk konden de aandeelen der Java-ondernemingen, als Besoeki en Boeloës, zich nog aan de algemeene tendenz onttrekken, doch heden werden ook zij in den maalstroom medegesleept. Een gelukkig verschijnsel voor de tabakmarkt mag het worden genoemd, primo dat de meest courante soorten veelal zeer hoog genoteerd staan, zoodat zij meestal zich in handen bevinden van kapitaalcrachtige groepen en secundo, dat de reactie van enkele weken geleden vele zwakke houders reeds tot realisatie had aangespoord. Hoewel dan ook de daling van heden zeer groote porties heeft aangenomen, mag van een paniekstemming niet worden gesproken; het duurde vaak wel eenigen tijd, alvorens een koper bereid gevonden werd tot opname, zij het tegen sterk gedrukte koersen, doch in de meeste gevallen werd deze koper wel gevonden. Dit bewijst ook de omstandigheid, dat in vrijwel alle soorten een notering tot stand kon komen.

De ongunstige vooruitzichten voor de *tabakondernemingen*, die alleen hun oorzaak vinden in het gebrek aan scheepsruimte, werkten ook terug op de aandeelen der overige Indische cultuurondernemingen. De *rubbermarkt* b.v., die toch al reeds gedurende de berichtsperiode een bepaald ongeanimeerd aanzien heeft gehad, werd geheel en al medegesleept door de gebeurtenissen op de tabaksafdeeling. Weliswaar waren de omzetten hier van veel minder betekenis, omdat in deze rubriek reeds voortdurend realisaties hebben plaats gehad, doch de koersdaling was er niet minder heftig om. Vooral het hoofdfonds, Amsterdam-Rubber, werd op groote schaal aangeboden, waarbij zich de overige soorten aansloten. De markt sloot zeer flauw.

Ook aandeelen in *suikerondernemingen* hebben menige vèer moeten laten. Aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam” hebben gedurende de gansche week een bijna ononderbroken dalende lijn te aanschouwen gegeven. Even was er een kleine opleving, toen uit een artikel van Dr. Prinsen Geerlings in de Indische Mercurius werd geconcludeerd, dat 500.000 ton suiker op Java ten behoeve van het Engelsche gouvernement waren aangekocht, doch toen bleek, dat deze uiting slechts onderstellenderwijze was geopperd en bovendien was overgenomen uit een Amerikaansch tijdschrift, dat zeer goed dienst kan hebben gedaan als preventief voor de Cubaansche suikerbelangen, luwde de interesse en vonden de betrokken aandeelen slechts spaarzame koopers. 1) Ook aandeelen en actions Cultuur-Maatschappij der Vorstenlanden deelden in de algemeene tendenz.

De *petroleummarkt* kon zich beter op peil houden, daar deze met de scheepvaart als zoodanig slechts weinig gemeenschap heeft. Toch waren ook hier koersreacties te constateeren bij uiterst geringen handel. Op het verlaagde niveau werden echter in deze rubriek een enkele bona-fide koopers opgemerkt.

De markt voor binnenlandsche *industriële ondernemingen* heeft slechts geringe variaties te aanschouwen gegeven. Over het algemeen is de handel in deze fondsen niet groot en hebben de berichten omtrent de moeilijkheden met den grondstoffen-aanvoer hun invloed wel reeds uitgeoefend. Groote kooplust bestaat weliswaar niet, doch in de meeste gevallen is de speculatie hier in de minderheid, zoodat van vrijwillige of geforceerde groote verkoopen in deze afdeeling ter beurze veelal geen sprake is.

Als eenige uitzondering op de algemeene stemming mag hier gereleveerd worden de vraag voor *bankaandeelen*,

1) [Men zie in dit verband ook het suikerbericht].

waarvan de meeste zich dan ook goed konden handhaven of zelfs nog in prijs verbeteren.

	16 Apr.	19 Apr.	22 Apr.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	196 ⁷ / ₈	194 ¹ / ₂	193 ¹ / ₂	- 3 ³ / ₈
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	171 ³ / ₈	171 ¹⁵ / ₁₆	170 ¹ / ₄	- 1 ¹ / ₈
Rotterd. Bankvereniging	135 ⁵ / ₈	135 ³ / ₈	135 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₈
Amst. Superfosfaatfabriek	165	162 ³ / ₄	154 ¹ / ₂	- 10 ¹ / ₂
Van Berkel's Patent	159 ¹ / ₂	155	155	- 4 ¹ / ₂
Insulinde Oliefabriek	200 ¹ / ₂	195	190	- 10 ¹ / ₂
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	104 ¹ / ₄	104 ¹ / ₆	104 ¹ / ₈	- 1 ¹ / ₈
Ned. Scheepsbouw-Mij.	154 ¹ / ₂	163 ³ / ₄	161	+ 6 ¹ / ₂
Philips' Gloeilampenfabriek	320	319	299 ¹ / ₂	- 20 ¹ / ₂
R. S. Stokvis & Zonen	660	660	660	
Vereenigde Blikfabrieken	131 ¹ / ₂	126 ¹ / ₂	120 ¹ / ₈	- 11 ³ / ₈
Compania Mercantil Argent.	226 ¹ / ₄	222 ³ / ₄	219 ¹ / ₂	- 6 ³ / ₄
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	166 ¹ / ₂	160	159 ³ / ₈	- 6 ⁷ / ₈
Handelsver. Amsterdam	382	368	358 ³ / ₄	- 23 ¹ / ₄
Holl. Transatl. Handelsver.	162 ³ / ₄	159	150	- 12 ³ / ₄
Linde Teves & Stokvis	207	207	207	
Van Nierop & Co's Handel-Mij	191	187	180	- 11
Tels & Co's Handel-Mij	176 ¹ / ₄	171 ³ / ₄	168	- 8 ¹ / ₄
Gecons. Holl. Petroleum-Mij	195 ¹ / ₂	191 ¹ / ₂	188	- 7 ¹ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	486	486 ¹ / ₂	482	- 4
Orion Petroleum-Mij.	95 ¹ / ₂	95 ¹ / ₂	95 ¹ / ₂	
Steaua Romana Petr.-Mij.	210 ¹ / ₂	205 ³ / ₄	203 ¹ / ₂	- 7
Amsterdam-Rubber-Mij.	190 ¹ / ₄	184 ¹ / ₄	173 ³ / ₄	- 16 ¹ / ₂
Nederl.-Rubber-Mij.	110	101 ¹ / ₂	98 ³ / ₄	- 11 ¹ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	225 ¹ / ₄	210	190	- 35 ¹ / ₄
Deli-Maatschappij	497	497	454	- 43
Medan-Tabak-Maatschappij.	208	205	186	- 22
Senembah-Maatschappij	566 ¹ / ₂	550	514 ¹ / ₂	- 52

De Amerikaanse markt bleef loom en zonder groote belangstelling, behalve voor Steels en Marinewaarden.

	16 Apr.	19 Apr.	22 Apr.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	71 ¹ / ₂	72 ¹ / ₁₆	72 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Anaconda Copper	130 ³ / ₈	129 ¹⁵ / ₁₆	129	- 1 ¹ / ₈
Un. States Steel Corp.	83 ³ / ₈	82 ³ / ₄	83 ¹⁵ / ₁₆	+ 7 ¹ / ₁₆
Atchison Topeka	81	80	81 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₈
Southern Pacific	80 ¹ / ₁₆	78 ⁵ / ₈	78 ³ / ₈	- 1 ⁷ / ₁₆
Union Pacific	118 ¹ / ₁₆	118	117 ¹ / ₂	- 9 ¹ / ₁₆
Int. Merc. Marine afgest.	28 ¹ / ₁₆	28 ¹ / ₁₆	28	- 1 ¹ / ₁₆
" " " " prefs.	99 ¹ / ₂	98 ³ / ₄	98 ¹ / ₁₆	- 1 ¹ / ₁₆

Prolongatie reageerde tot 3¹/₂ pCt.

Rectificatie: In het vorig overzicht werd verzuimd bij de koersopgave van aandelen Rotterdamsche Bankvereniging in de rubriek „Stijging of daling” rekening te houden met de omstandigheid, dat van deze aandelen gedurende het verloop der vorige berichtperiode het dividend ad 10 pCt. werd gedetacheerd. De notering had dus moeten luiden „ex-10 pCt.-dividend”.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

22 April 1918.

Wederom is een week verlopen, dat ons bijna geen nieuwe gegevens bereikt hebben. De noteringen in de verschillende termijnumarkten zijn als nominaal te beschouwen. De aanvoeren van tarwe blijven in de Vereenigde Staten nog steeds zeer gering en de reeds zeer kleine zichtbare voorraad is nog eenigszins ingeslonken. De prijs van tarwe, vastgesteld op \$ 2,20 per 60 lbs. Chicago, hetgeen ongeveer \$ 2,28 New York uitkomt, is in verhouding belangrijk lager dan hetgeen voor maïs te bedingen valt, n.l. ca. \$ 2,40 per 56 lbs. New York. De prijs van \$ 1,27 Chicago, waarom de termijnnotering voor Mei schommelt, is geheel als nominaal te beschouwen, want in verschillende plaatsen in het binnenland wordt meer dan \$ 2 per 56 lbs. voor maïs betaald. Het is dan ook geen wonder, dat er zeer veel tarwe aan het vee opgevoerd is, aangezien het voor de boeren belangrijk voordeliger was de maïs te verkoopen dan de maïs aan het vee te voeren en de tarwe te verkoopen. Het is dan ook wel te verwachten, dat er eerlang een maximum-prijs voor maïs zal komen. De verschepingen van tarwe uit de V. S. blijven zeer gering. Op het oogenblik ontbreken ons de gegevens van de verschepingen der laatste weken uit Argentinië, maar waar de noteringen te Buenos Aires en Rosario voor dit artikel eenigszins terugloopen, duidt dit er niet op, dat groote hoeveelheden het land verlaten. Het ziet er dan ook, wat de aanvoeren betreft, voor Europa zeer slecht uit en in vergelijking ook met verleden jaar is er een zeer aanzienlijke teruggang. Allerwegen zal men dan ook wel de voorraden ernstig moeten aanspreken en de broodrantsoenen zullen wel steeds moeten verminderen. De weersomstandigheden in Europa gedurende den a.s. zomer

zullen dus van het grootste gewicht zijn, want ontegenzeggelijk zullen, wanneer Engeland den oogst krijgt, dien het verwacht, de importbehoeften van dat land aanzienlijk verminderen.

Zie de staat van aanvoeren en noteringen hierneven.

SUIKER.

Al heeft het algemeene uitvoerverbod van levensmiddelen, dat door de Nederlandsche regeering verleden week uitgevaardigd werd, ook betrekking op suiker, zoo mag verwacht worden, dat voor dit artikel vergunningen tot export verleend zullen worden, aangezien er nog meer suiker in het land is dan voor binnenlandsch gebruik noodig is totdat de nieuwe oogst binnen komt.

Wat den a.s. uitzaai van beetwortels betreft, zoo is men in Duitschland van opinie, dat de inkrimping voor dat land ongeveer 10 % zal bedragen.

Volgens het „Centralblatt für die Zuckerindustrie” was de Bietsuiker-productie in Europa gedurende de laatste 4 jaren als volgt:

	1917/18	1916/17	1915/16	1914/15
Duitschland	1.600.000	1.550.000	1.512.000	2.600.000 tons
Oostenr.-Hong.	670.000	944.000	939.000	1.603.000 „
Frankrijk	225.000	207.000	150.000	337.000 „
Rusland	1.200.000	1.325.000	1.671.000	1.977.000 „
België	130.000	135.000	113.000	204.000 „
Nederland	200.000	269.000	243.000	302.000 „
Zweden	133.000	118.000	127.000	154.000 „
Denemarken	120.000	113.000	125.000	153.000 „
Andere landen	200.000	250.000	300.000	367.000 „

Totaal... 4.478.000 4.911.000 5.180.000 7.697.000 tons

Over de toestanden in Frankrijk geeft Dr. Prinsen Geerlings in de laatste Indische Mercurius het volgende overzicht: De toestand der suikerindustrie in Frankrijk is wederom sterk verslechterd, doordat een groot aantal suikerfabrieken, die een jaar geleden van de Duitse invasie waren bevrijd, wederom in de oorlogszone zijn gekomen en wederom veel beetwortelenland onbebouwd zal moeten blijven.

Het laat zich dan ook hooren, dat er groot gevaar voor suikernood bestaat. Nu hebben de Fransche koloniën wel wat meer opgeleverd dan voorheen, maar dat weinigje staat niet in verhouding tot de zoo sterk verminderde productie van het land. De suikerkaarten luiden nog op 500 gram per hoofd en per maand, maar de hoeveelheid suiker, ter dispositie gesteld aan de restaurants en koffiehuisen, is reeds op 1¹/₂ van de vóór den oorlog benodigd geweest zijnde, ingekrompen, terwijl de banketbakkers en andere industrieelen zwaar zijn gecontingenteerd. De prijs voor witte suiker is tot nog toe niet verhoogd, maar men spreekt van verhooging van de belasting op suiker tot 60 francs per 100 K.G. en zelfs van een regeeringssuikermonopolie tot vermeerdering van de opbrengst der consumptierechten, zoodat eene verhooging van den suikerprijs, die nu 140 francs per 100 K.G. bedraagt, niet uit zal blijven.

De vermindering in de aanvoeren van meststoffen in Frankrijk heeft den bodem van dat land tot een sterk verminderde vruchtbaarheid gebracht, die maakt, dat de landbouwers veel liever andere, minder eischende gewassen verbouwen dan bieten. Om daaraan tegemoet te komen, is voor 1918/19 de prijs van beetwortelen, die in 1917/18 gemiddeld Fr. 57 per 1000 K.G. bedroeg, verhoogd tot 80 francs (82 voor sapdensiteit 8° en 74 voor 7°). De prijs van witte suiker No. 3 is van Fr. 80 op Fr. 105 per 100 K.G. gebracht, pulp kost Fr. 5 per 1000 K.G., in plaats van Fr. 4 en de suiker in melasse Fr. 0,85 per pond in plaats van Fr. 0,64. De prijs van steenkool is onveranderd gebleven op Fr. 98 per ton.

Het is duidelijk, dat de prijs van consumptiesuiker ook uit dezen hoofde zal moeten verhoogd worden, zoodat Frankrijk een der landen zal worden, waar dit artikel het hoogst in prijs is.

In 1917/18 werd tot 15 Februari 194.463 ton suiker geproduceerd of als geraffineerd berekend 179.943 ton, hetgeen vrij wat lager is dan het cijfer der taxatie bij het begin van den oogst.

In Engeland heeft het verbruik in 1917 1.200.000 tons bedragen tegen 1.373.000 tons in 1916 en 1.638.000 tons in 1915. Naar verdere vermindering van de consumptie wordt gestreefd.

Aan de Java-markt blijft eene flauwe stemming heerschen. Volgens telegrafische berichten uit Java, die in den laatsten tijd ongeveer eene week noodig hebben om Holland te bereiken, werden 100.000 picols Superieur uit den nieuwen oogst afgedaan tot f 8¹/₄, terwijl daarna eene afdoening plaats vond van 50.000 picols tot f 8. De kooplust is

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe	Mats	Haver	Tarwe	Mats	Lijnzaad
	Mei	Mei	Mei	Mei	Mei	Mei
20 Apr. '18	220 ³⁾	127 1/8	83 1/4	12,25	5,50	24,20
13 Apr. '18	220 ³⁾	127	84 1/8	12,90	5,70	23,55
20 Apr. '17	236 1/2	144 3/4	65 1/4	15,05	10,15	23,20
20 Apr. '16	114 1/8	75 3/4	45 1/8	8,10	4,85	11,85
20 Apr. '15	160 3/4	77 3/8	57 1/4	13,05	6,—	10,50
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 3/8 ¹⁾	36 1/2 ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ offic. vastgestelde locoprijs.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	22 April	15 April	22 April
	1918	1918	1917
Tarwe	572,50 ¹⁾	572,50 ¹⁾	588,— ¹⁾
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Mais (La Plata)	420,— ¹⁾	420,— ¹⁾	345,— ¹⁾
Gerst (46 lb. feeding)....	420,— ¹⁾	420,— ¹⁾	345,— ¹⁾
Haver (38 lb. white clipped)	21,— ¹⁾	21,— ¹⁾	20,— ¹⁾
Lijnkoeken (Noord-Ame- rika van La Plata-zaad)	300,— ¹⁾	300,— ¹⁾	200,— ¹⁾
Lijnzaad (La Plata).....	nom.	nom.	740,—

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	14 April—	Sedert	Overeenk.	14 April—	Sedert	Overeenk.	1918	1917
	20 April 1918	1 Jan. 1918	tijdoak 1917	20 April 1918	1 Jan. 1918	tijdoak 1917		
Tarwe.....	—	—	84.463	—	—	4.553	—	89.016
Rogge	—	—	4.465	—	—	—	—	4.465
Boekweit	—	—	654	—	—	—	—	654
Mais	—	—	64.899	—	—	50.129	—	115.028
Gerst	—	—	2.608	—	—	5.492	—	8.100
Haver	—	—	—	—	—	15.042	—	15.042
Lijnzaad	—	—	8.322	—	—	7.560	—	15.882
Lijnkoek.....	—	—	15.130	—	—	20.576	—	35.706
Tarwemeel	—	—	5.137	—	—	—	—	5.137

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe.....	8.894	96.316	96.443	—	—	—	96.316	96.443
Mais	—	24.647	7.479	—	—	—	24.647	7.479
Rogge	—	5.174	—	—	—	—	5.174	—
Tarwemeel	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	—	3.697	144	—	—	—	3.697	144

echter nog zeer gering. Aan den anderen kant toonen verschillende fabrikanten meer verlangen tot verkoopen, niet-tegenstaande de prijzen als zeer laag beschouwd worden. Een gerucht als zoude Amerika een groot kwantum Javasuiker gekocht hebben, werd niet bevestigd. Het gerucht vond blijkbaar zijn oorsprong in een bericht van de „Deutsche Zuckerindustrie“ van 12 April, volgens welk blad Willett & Gray gemeld zouden hebben, dat Amerika ongeveer 500.000 tons Javasuiker uit den nieuwen oogst gekocht heeft, die door de in beslag genomen Nederlandsche schepen weggehaald zullen worden. Hier te lande werd echter noch uit Amerika noch uit Java iets naders hieromtrent vernomen en klinkt het bericht uit deze bron dan ook zeer onwaarschijnlijk.

Het laat zich aanzien, dat de Cuba-oogst de oorspronkelijke raming van Willett & Gray ad 3.200.000 tons aanmerkelijk zal overschrijden.

Cuba-statistiek:

	1918	1917	1916
Ontv. der week tot 30 Mrt.	140.715	108.023*	160.549 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1917	1.672.643	1.182.694	1.587.649 „
Werkende fabrieken	196	?	185

* Slechts 6 havens.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per April	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granu- lated fob.	
19 April 1918 ..	f —	53/9	13/8	—	5.92
12 „ 1918 ..	„ —	53/9	13/8	—	5.92
19 April 1917 ..	„ 21 3/4	47/1 1/2	—	33/9	6,39 à 6,46
19 April 1916 ..	„ 27,—	47/1 1/2	20/—	29/6	6.02
21 Juli 1914 ..	„ 11 13/32	18/—	—	—	3.26

RUBBER.

De flauwe stemming voor Plantage-soorten bleef ook in de afgelopen week voortduren. De noteringen liepen weder iets terug en de week sluit als volgt;

	einde voorafgaande week	
Prima Hevea Crêpe loco. 2/4	locó.....	2/4 1/2
Mei/Juni	2/4 3/4	Mei/Juni
Juli/December....	2/6	Juli/December
Smoked Sheets 3/4 a l.d. lager.	1/2 d. lager.	
Hard fine Para	3/1 1/2

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, dd. 14 Maart 1918.

Na de publiceering van ons laatste bericht is de prijs van Amerikaansche katoen in Liverpool plotseling sterk gedaald, doordat de Regeering de molestpremie van 5 1/4 pCt. op 3 pCt. verlaagde. Men meende eerst, dat hierdoor de verschepingen van Amerika vermeerderd zouden worden, doch toen men begreep, dat deze geheel afhankelijk waren van het aantal schepen, dat beschikbaar was, vond geen verdere daling plaats. De berichten uit Amerika varieeren dagelijks en de fluctuaties daar zijn van veel grooter omvang dan die in Liverpool. Deze fluctuaties zijn zeer geschikt om speculanten in de markt te lokken, terwijl bovendien de vraag naar latere maanden, die ook betrekkelijk goedkoop zijn, nog steeds vrij goed is. De voorbereidingen voor den nieuwen oogst vorderen goed, doch kunnen thans de markt nog niet beïnvloeden. Egyptische katoen wordt goed gevraagd en prijzen zijn weer hooger.

Spinners van Amerikaansche garens hebben zich niet aan de daling in ruwe katoen gestoord. De kwestie van vraag en aanbod is zoo in hun voordeel, dat zij zelfs hogere prijzen kunnen bedingen dan een week geleden. Voor het binnenland is ook weer meer gedaan, niet alleen voor direct, doch ook voor levering tot Juli toe. De verdere inkrimping van productie, die reeds a.s. Maandag van kracht wordt, heeft alle berekeningen in de war gestuurd, en verschillende spinners weigeren nieuwe orders aan te nemen, voordat hun oude contracten flink zijn gereduceerd. Anderen, die minder scrupules tegenover hun klanten hebben, boeken wel nieuwe orders tegen hooge prijzen en bekommeren zich minder om de oude contracten. Egyptische garens zijn ongeveer een penny per pond duurder, vooral in de gekamde kwaliteiten, waarnaar goede vraag bestaat. De exportvraag is over het algemeen van weinig beteekenis, ook al door de zeer hooge prijzen.

Er is weinig verandering in de doekmarkt; alleen worden prijzen geregeld duurder en wordt het steeds moeilijker orders te plaatsen. De producties van de weverijen worden echter steeds kleiner en fabrikanten willen geen groote contracten aannemen, omdat zij vreezen, dat de toestand later nog ongunstiger zal worden. Er is meer vraag uit Indië, maar slechts weinig orders komen tot stand, daar de overzeesche limites nog steeds te laag bleven. Zuid-Amerika en de kleinere markten blijven geregeld koopen en ook de binnenlandsche vraag is nog steeds goed.

Noteringen voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands).

	22 Apr. '18	15 Apr. '18	8 Apr. '18	23 Apr. '17	20 Apr. '16
New York voor Middling ..	30,45 c	30,50 c	35,10 c	20,10 c	12,10 c
New Orleans voor Middling	33,— c	33,— c	34,50 c	19,19 c	11,88 c
Liverpool Good Midd. Americ.	23,53 d	23,89 d	25,49 d	12,32 d ¹⁾	7,82 d ¹⁾

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '17 tot 19 April '18	Overeenkomstige perioden	
		1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	5535	6417	6369
Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	3438	1844	1877
" " 't Vasteland.			
" " Japan etc...			

Voorraden in duizendtallen	19 April '18	19 April '17	19 April '16
Amerik. havens	1433	1111	1339
Binnenland	1148	929	897
New York	—	95	247
New Orleans	—	338	306
Liverpool	417 ²⁾	680	813

1) Middling. 2) 20 April.

WOL.

De tendenz van de Zuid-Amerikaansche markt is weer veel vaster geworden. De Amerikanen hebben hun inkoop op groote schaal hervat, wat een stimulerenden invloed teweeg bracht. De Fransche huizen hebben eveneens een werkzamer aandeel bij de aankopen.

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review” van 2, 9, 16 en 23 Maart 1918.)

Londen. De prijzen van geraffineerde petroleum hebben geen verandering ondergaan.

Water White 7½ d. per gallon.
Standard White.. 6½ d. „ „

De noteringen voor smeerolie waren als volgt:

American pale van £ 33 tot £ 39 10 s.
American red „ £ 35 „ £ 40 10 s.
American filt. cyl. . . „ £ 41 „ £ 48 10 s.
American dark cyl. . . „ £ 35. „ £ 40

Benzine. De door den „Board of Trade” ingevoerde regeling, welke een grens stelt aan de door den kleinhandel te maken winst, n.l. 15 % of een maximum van 5 d. per gallon boven kostprijs, is op 1 Maart van kracht geworden. Door dezen maatregel zijn de kleinhandelprijzen ½ d. per gallon achteruitgegaan. Gedurende de maand Maart is er verder geen verandering in de noteringen gekomen.

No. 2 3 s. 5½ d.
No. 3 3 s. 4½ d.

Als gewoonlijk zijn de prijzen voor Schotland en Ierland 1 d. per gallon hooger.

Terpentijn. De door den „controller” vastgestelde maximumprijs bedraagt 125 s. Gedurende de eerste helft van Maart werden kleine partijen verkocht tegen 124 s. later voor 124 s. 3 d.

In verband met de geringe voorraden paraffine, en de sterke vraag, zijn de prijzen opgelopen en varieeren nu, naar gelang van het smeltpunt van 9 tot 11½ d.

Er is geen officieele notering van stookolie en vethoudende oliën.

Liverpool. Petroleum-producten vinden vasten verkoop en 1 s. 5 d. tot 1 s. 6 d. per gallon wordt voor Amerikaansch betaald. Er is geen Russische olie aan de markt. Benzine gaat tegen 3 s. 3 d. per gallon.

Bakoe. Er is voortdurend vaste vraag naar ruwe olie tegen de prijzen, door de Regeering vastgesteld op 96 kopeken per poed voor Bakoe en Grosny.

New York.

Geraffineerd in kisten .. 16,75 c. per gallon.
Standard White in vaten 12,70 „ „ „
Credit Balances 4,00 „ „ „
Pennsylvanian Crude .. \$ 4,— per vat.

Philadelphia.

Standard White 12,70 c. per gallon.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Ijzer Clef. No. 3	Koper Standard	Tin'	Lood	Zink
19 April 1918 ..	nom.	110.—/—	330.—/—	30.10/—	52.—/—
12 „ 1918 ..	nom.	110.—/—	322.—/—	30.10/—	52.—/—
20 April 1917 ..	nom.	133.—/—	219.15/—	30.10/—	—
20 April 1916 ..	87/—	131.—/—	198.10/—	34.15/—	103.—/—
20 Juli 1914 ..	51.4/—	61.—/—	145.15/—	19.—/—	21.10/—

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

20 April 1918. In den toestand van de vrachtenmarkt kwam in de afgelopen week geen verandering.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
15/20 April 1918	—	—	—	50/—	—	200/—
8/13 „ 1918	—	—	—	50/—	—	200/—
9/14 April 1917	—	—	—	31/—	—	137/6
10/15 April 1916	—	—	f 14,25	14/—	f 100,—	160/—
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/—	12/—

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
15/20 Apr. 1918	69/—	101/3	—	120/—	—	—
8/13 „ 1918	69/—	101/3	—	120/—	—	—
9/14 Apr. 1917	69/—	125/—	105/—	100/—	—	—
10/15 Apr. 1916	fr 64,75	80/—	100/—	62/6	f 6,50	—
Juli 1914	„ 7,—	7/—	7/3	14/6	3/2	5/—

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
15/20 April 1918	275/—	500/—	—	185/—
8/13 „ 1918	275/—	500/—	—	185/—
9/14 April 1917	260/—	330/—	—	160/—
10/15 April 1916	102/6	145/—	—	140/—
Juli 1914	14/8	16/3	25/—	22/3

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 15 tot 22 April 1918.

Ook in de afgelopen week zijn de verladingen van de Ruhrhavens naar den Bovenrijn zeer langzaam gegaan. De verwachtingen, dat een opleving zou plaats vinden, zoodra de noodige disposities in verband met het nieuwe contractjaar waren getroffen, zijn niet bewaarheid geworden; integendeel was de vrachtenmarkt zóó flauw, dat de vrachten bij veel aanbod en weinig vraag naar schepen aan het einde der week tot Mk. 2,75 per ton naar Mannheim terugliepen.

De Rijn wies in de laatste dagen, zoodat Cauber Pegel aan het einde der week 1,80 Meter aanwees. Tengevolge van een en ander zakte het sleeploon tot 10 pf. per Centner. De algemeene verwachting is, dat een opleving in het begin van de maand Mei kan worden tegemoet gezien.

Van Rotterdam naar de Ruhrhavens werd niets bevracht. De sleeploonen varieerden tusschen 50 cents tarief + 60/30 cents per last.